

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ (Α', Β', Γ' & Δ') ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑΣ ΤΟΥ 1821*

Του κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΣΧΙΝΑ

Τακτικού Καθηγητού 'Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς

«'Εν ὀνόματι τῆς ἁγίας καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος
»Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τὸ ὑπὸ τὴν φρικώδη Ὄθωμανικὴν δυνα-
»στείαν μὴ δυνάμενον νὰ φέρῃ τὸν βαρῦτατον καὶ ἀπαραδει-
»γμάτιστον ζυγὸν τῆς τυραννίας καὶ ἀποσεῖσαν αὐτὸν μὲ μεγάλας
»θυσίας, κηρύττει σήμερον διὰ τῶν νομίμων Παραστατῶν του
»εἰς Ἑθνικὴν συνηγμένων Συνέλευσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώ-
»πων τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν καὶ ἀνεξαρτησίαν».

Αὐτὸ ἦτο, φιλέοτος σύναξις, τὸ «σύντομον καὶ ἐμφαντικὸν κήρυγμα» (1) τῆς Α' ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν «α' Ἰανουαρίου ἔτει αωκβ' καὶ Α' τῆς Ἀνεξαρτησίας» (2), μία διακήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, συνταγεῖσα κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Declaration of Independence τοῦ 1776 τῆς Ἀμερικῆς (3). Ἡ ἰδίᾳ Συνέλευσις πρὶν διαλυθῆ, τῇ 15ῃ Ἰανουαρίου 1822, ἐνήφισε διακήρυξιν ἐμπνεομένην μὲν ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὑπερφίσε ἐλευθερίας καὶ τῶν «φυσικῶν δικαίων τοῦ ἀνθρώπου» ἀποκρούουσαν ὁμως τὰς «δημαγωγικὰς καὶ στασιώδεις ἀρχάς» (4). Ἀρχεταὶ δὲ ἡ διακήρυξις αὕτη ὡς ἑξῆς :

* Πανηγυρικός λόγος ἐκφωνηθείς τὴν 23.3.1973 κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς 25ης Μαρτίου ὑπὸ τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς.

1) Σ. Τρικοῦπη, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, 1854 (ΑΩΝΔ'), τόμ. II, σελ. 149.

2) Α. Μάμουκας, Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ἦτοι Συλλογὴ τῶν περὶ τὴν ἀναγεννομένην Ἑλλάδα συνταχθέντων Πολιτευμάτων, Νόμων καὶ ἄλλων ἐπισήμων Πράξεων, ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τέλους τοῦ 1832, τόμ. Β', σελ. 15.

3) Ν. Σαρίπολος, Ἡ πρώτη Ἑθνοσυνέλευσις καὶ τὸ Πολίτευμα τῆς Ἐπιδαύρου, 1907, σελ. 9.

4) Ν. Σαρίπολος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 10.

«Απόγονοι τοῦ σοφοῦ καὶ φιλανθρώπου ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, σύγχρονοι τῶν νῦν πεφωτισμένων καὶ εὐνοουμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ θεαταὶ τῶν καλῶν, τὰ ὁποῖα οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀδιάρρηκτον τῶν νόμων Αἰγίδα ἀπολαμβάνουσιν, ἦτον ἀδύνατον πλέον νὰ ὑποφέρωμεν μέχρις ἀναληγιστῆς καὶ εὐηθείας τὴν σκληρὰν τοῦ Ὅθωμανικοῦ Κράτους μάλιστα, ἣτις ἤδη τέσσαρας περὶ πού αἰῶνας ἐπάταξε τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἀντὶ τοῦ λόγου, τὴν θέλησιν ὡς νόμον γνωρίζουσα, διψοῦν καὶ διέταττε τὰ πάντα δεσποτικῶς καὶ αὐτογνωμῶν. Μετὰ μακρὰν δουλείαν ἠναγκάστημεν τέλος πάντων νὰ λάβωμεν τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας, καὶ νὰ ἐκδικήσωμεν ἑαυτοὺς, καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν, ἀπὸ μίαν τοιαύτην φρικτὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀδικον τυραννίαν, ἣτις οὐδεμίαν ἄλλην εἶχεν ὁμοίαν, ἢ κἄν δυναμένην ὁπωσοῦν μετ' αὐτῆς νὰ παραβληθῆ δυναστείαν» (1).

Καίτοι ἡ χαρμόσυτος σημερινὴ ἐπέτειος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀφιερωθῆ εἰς τοιαῦτα ἰδεαλιστικὰ κείμενα ἢ ἀναλόγους ποιητικὰς ἐξάρσεις ἢ λογοτεχνικὰς ἐξυμνήσεις προσώπων ἢ κατορθωμάτων τῶν ἡρωϊκῶν προμάχων τῆς Ἑθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας, οὐχ ἦττον, ἐνόμισεν ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῇ πρὸς ὑμᾶς σκοπιμώτερον νὰ στρέψῃ τὸ ἐνδιαφέρον σας εἰς περισσότερον «πεζῶν» πράγματα, ἐπιδεχόμενα ὅμως ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας καὶ ἀναπτύξεως, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ σημερινὴ ἐορταστικὴ σὺνάξις πραγματοποιεῖται ὑπὸ ἐνός Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος, φέροντος σήμερον τὸν τίτλον Ἀνωτάτης Σχολῆς, ὁ ὁποῖος, ὅμως, πρέπει, ὡς ἐλπίζει καὶ εὐχεται, τουλάχιστον, ὁ ὁμιλῶν, ὅσον οἶον τε τάχιστον, νὰ μετατραπῆ εἰς Πανεπιστήμιον τοῦ Πειραιῶς.

Λαμβανομένου προσέτι ὑπ' ὄψιν ὅτι μία ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν κατευθύνσεων τοῦ Πανεπιστημίου τούτου τοῦ Πειραιῶς εἶναι καὶ θὰ εἶναι αἱ Οἰκονομικαὶ Ἐπιστῆμαι, ἐπέλεξεν ὁ ὁμιλῶν τὸ θέμα τῆς σημερινῆς ὁμιλίας του ἐκ τῆς ὕλης τούτων, εἰς ἣν ἐντάσσονται τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος, ἐξεταζόμενα κατὰ τὰ 10 πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821. Ἔθεσε δὲ οὗτος ὡς ἐπίκεντρον τῆς ἀναπτύξεως τὰς 4 πρῶτας Ἑθνικὰς Συνελεύσεις, πρῶτον, διότι ἐντὸς τῆς πρώτης δεκαετίας ἀπὸ τῆς 25ης Μαρτίου 1821 μέχρι τῆς 25ης Μαρτίου 1831 εἶχον συνέλθει τέσσαρες Ἑθνικαὶ Συνελεύσεις, δευτε-

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. II, σελ. 43 ἐπ. Ἀνάλογον διακήρυξιν ἐξέδωσαν ἡ Β' Ἑθνικὴ Συνέλευσις (βλ. κείμενον αὐτῆς εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. III, σελ. 87 ἐπ. Ὁ Κ. Παπαρηγόπουλος, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τόμ. V, σελ. 575, χαρακτηρίζει τὸ ψήφισμα τοῦτο ὡς τὸ κάλλιστον τῆς Β' Ἐθνοσυνελεύσεως ἔργον «καὶ τὸ κάλλιστον ἴσως ἔγγραφον ἐξ ὧν ποτὲ ἐπὶ 60 ἔτη ἐξέδωκεν Ἑλληνικὴ συνέλευσις ἢ κυβέρνησις») καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Γ' Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, ὅταν αὐτὴ ἀπεφάτισε τὴν ἀναβολὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς «διὰ νὰ ἀντικρούσῃ τὸν ἐπερχόμενον κίνδυνον» (βλ. κείμενα εἰς Μάμουκαν ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. 8 ἐπ., 13 ἐπ.). Ὡσαύτως κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν «τῶν διακοπεισῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Τρίτης Συνελεύσεως» τῆς 11.2.1827 «ἀνεγνώσθη σχέδιον διακηρύξεως πρὸς τὸ Πανελλήνιον παρηγορητικῆς καὶ προτρεπτικῆς εἰς πόλεμον», ὅπερ ἀμέσως ἐνεκρίθη (βλ. κείμενον εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ. τόμ. VI, σελ. 61 ἐπ.). Ἐπίσης κατὰ τὴν Μ' Συνεδρίαν (4.5.1827) τῆς Γ' ἐν Τροιζηνί Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ἀνεγνώσθη καὶ ἐνεκρίθη σχέδιον διακηρύξεως «πρὸς ἅπαντας τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστὸν, δικαιολογοῦσης τὸν πόλεμον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξαιτουμένης τὴν ἀντίληψιν τῶν Ἑθνῶν, καὶ τῶν Δυνατῶν τῆς Εὐρώπης» (βλ. κείμενον εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IX, σελ. 59 ἐπ.).

ρον, διότι ἐξ αὐτῶν προήλθον τὰ πρῶτα Συντάγματα τῆς ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα περιέχουν διατάξεις ἀντιμετωπίσεως οἰκονομικῶν θεμάτων καί, τρίτον, διότι ἔχουν, εὐτυχῶς, διασωθῆ μέχρι σήμερον πλήρη πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῶν πρῶτων τούτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων τοῦ ἐν Ἐπαναστάσει Ἔθνους μας, τὰ ὁποῖα μάλιστα διὰ διακηρύξεως τοῦ Προέδρου τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως «θέλουν δημοσιεῦσθαι διὰ τοῦ τύπου τακτικῶς, διὰ νὰ βλέπη τὸ Κοινὸν εἰς ποῖα ἀντικείμενα καταγίνονται οἱ Πληρεξούσιοι του» (1).

I. Ἱστορικαὶ τινες ἡμερομηνίαι

Πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κυρίου θέματος τῆς σημερινῆς ὁμιλίας, ἐπιτραπήτω μοι ἡ ὑπόμνησις ὀλίγων ἱστορικῶν συναφῶν ἡμερομηνιῶν :

1. Τὴν 20ην Δεκεμβρίου 1821 συνήλθεν εἰς Πιάδαν, παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἐπίδουρον, ἡ πρώτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ 59 πληρεξουσίων ἢ «παραστατῶν» ἐκλεγέντων ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, ἐκ τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ τῶν Ψαρῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς νήσου Κάσου (2).

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τὸν ὁποῖον προεκάλεσεν ἡ πρώτη αὕτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἦτο ἀπερίγραπτος. Ὁ Ν. Δραγούμης γράφει σχετικῶς τὰ ἑξῆς :

«Οἱ νεώτεροι, οἱ εὐτυχήσαντες ν' ἀνοίξωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἥλιον μὴ σκοτιζόμενον ὑπὸ νεφῶν δουλείας, νὰ πατήσωσι γῆν ἐλευθέραν, ν' ἀναπνεύσωσιν ἀέρα ἐλευθέρου, αὐτοὶ οἱ κληρονομήσαντες τὸ ἀνεκτίμητον δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνδιαλέγεσθαι καὶ συζητεῖν, ἀδυνατοῦσι νὰ φαντασθῶσι τὸν ἐξαλλοῦ ἐνθουσιασμόν τοῦ Ἔθνους, ὅτε, μετὰ τυραννίαν τετρακοσίων σχεδὸν ἐτῶν, συνήρχοντο δι' ἀντιπροσώπων ἵνα βουλευθῆ κυριαρχικῶς περὶ τῶν οἰκειῶν συμφερόντων. Οἱ δ' ἐπιζήσαντες διηγούντο ὅτι δάκρυα ἔρρεον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν πάντων, καὶ ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως ἀνταπεδίδοντο ἀσπασμοί» (3).

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1822 ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Α' Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐψήφισε τὸ πρῶτον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ἀπεκλήθη «Π ρ ο σ ω ρ ι ν ὀ ν Π ο λ ί τ ε υ μ α τ ῆ ς Ἑ λ λ ᾶ δ ο ς» ἐκ λόγων προνοίας, διὰ νὰ μὴ διεγείρῃ δηλαδὴ τὴν ἐχθρότητα τῶν Δυνάμεων τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας (4), ἐπειδὴ τὸ πολίτευμα τοῦτο ἀνεγνώριζε τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀντιπροσωπευτικοῦ Συστήματος (5), ἦτο δηλαδὴ τύποις δημοκρατικὸν (6). Ἡ Α' Ἐθνικὴ Συνέλευσις διελύθη τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1822.

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 120.

2) Κυριακόπουλος, Τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος, σελ. 32. Ὁ Σ. Τρικοῦπης, ἐνθ' ἄνωτ. τόμ. IV, σελ. 4, γράφει ὅτι οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων ὑπελάμβανον τὰς ἐθνικὰς τῶν συνελεύσεως «πανάκειαν τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος», «οἱ δὲ εἰδημονέστεροι τὰς ἐθεώρουν εὐσχήμους τρόπους μεταπτώσεως τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τοῦ ἄλλου τὰς χεῖρας».

3) Ν. Δραγούμης, Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις, 2α ἐκδ. 1879, τ. I, σελ. 10, βλ. καὶ Ν. Σαρίπολον, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 6 ἐπ.

4) Κυριακόπουλος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 32.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 251.

6) Ν. Σαρίπολος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 10, 16. Ἀντιθέτως ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 562, χαρακτηρίζει τὰ πολιτεύματα τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τοῦ Ἀστρους ἀναρχικὰ καὶ δημοκρατικὸν τὸ πολίτευμα τὸ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

2. Τὴν 29ην Μαρτίου 1823 συνήλθεν εἰς τὸ Ἴαστρος ἢ Β' Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἣ ὁποία τὴν 1ην Ἀπριλίου 1823 συνέστησεν ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ «ἀνακρίνη τὸν Ὁργανικὸν Νόμον τῆς Ἐπιδάουρου, καὶ τοὺς ἄλλους καθεστῶτας νόμους, καὶ τὰς ἀναγκαίας προσθαφαιρέσεις κάμνουσα κατὰ τὴν χρεῖαν, νὰ ἀναφέρῃ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ταύτην Συνέλευσιν» (1).

Τὴν 12ην Ἀπριλίου 1823 ἡ ἔνεαμελὴς Ἐπιτροπὴ καθυπέβαλεν «εἰς τὰς ὄψεις τῆς σεβαστῆς ἔθνικῆς Συνελεύσεως» τὰς ἐργασίας τῆς εἰς τῶν καθεστῶτων Νόμων τὴν ἀνάκρισιν (2). Ἀκολούθως «ἀνεγνώσθη, ἐνεκρίθη, καὶ ἐπεδιορθώθη τὸ προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος» καὶ κατὰ τὴν ἐπομένην, δεκάτην, συνεδρίασιν (τῆς 1γ'. Ἀπριλίου) «ἀνεγνώσθη ἐκ δευτέρου τὸ Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος, καὶ μετὰ τινὰς προσθαφαιρέσεις ἐπικυρωθεῖς (γρ. ἐπικυρωθὲν) δι' ἐπίτηδες ψηφίσματος ὑπεγράφη (γρ. ὑπεγράφῃ) ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν» (3).

Ἡ Β' αὕτη Ἐθνικὴ Συνέλευσις διελύθη τὴν 18ην Ἀπριλίου 1823.

3. Τὴν 6ην Ἀπριλίου 1826 συνεκροτήθη εἰς τὴν Ἐπίδαυρον ἢ Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Τὴν 12ην Ἀπριλίου 1826 ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ ἀναβάλῃ τὰς ἐργασίας τῆς μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1826 (4). Ἡ Συνέλευσις ἐπανέλαβε τὰς προκαταρκτικὰς ἐργασίας τῆς εἰς τὴν Ἑρμιόνην τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1827, κανονικῶς δὲ τὴν 11ην Φεβρουαρίου 1827, μεταθέσασα ἀκολούθως τὴν ἔδραν τῆς εἰς τὴν Τροιζήνα (5).

Τὴν 3ην Ἀπριλίου 1827 ἡ Συνέλευσις ἐνέκρινε Ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὀρίζετο ὅτι ἐκλέγεται «ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος» (6) ὁ Κόμης Ἰωάννης Καποδίστριας διὰ μίαν ἑπταετίαν.

Τὴν 1ην Μαΐου 1827 ἡ Συνέλευσις «ἀνακρίναςα, προσθαφαιρέσασα, ἐπιδιορθώσασα τὸν Νόμον τῆς Ἐπιδάουρου» ἐψήφισε «τὸ αὐτὸ Πολίτευμα ὑπὸ τὸ ὄνομα

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 64, 103.

2) Εἰς τὴν ἀπὸ IB' Ἀπριλίου αὐκγ' καὶ γ' τῆς Ἀνεξαρτησίας ἀναφορὰν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναγράφεται ὅτι :

«Οἱ ὑπογεγραμμένοι δυνάμει τοῦ ψηφίσματος ἀπὸ α' τοῦ τρέχοντος ὑπ' ἄρ. Ζ', ἐπεξεργασθέντες τὸν Ὁργανικὸν Νόμον τῆς Ἐπιδάουρου, καὶ βάσιν ἔχοντες ἐξ ἑνὸς μὲν τὴν ἀπόφασιν τῆς πρώτης προκαταρκτικῆς Συνελεύσεως ὑπ' ἄρ. Α', ἐξ ἑτέρου δὲ τὴν διάθεσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸ πάντων θεμελιούμενοι εἰς τὸν φυσικὸν σκοπὸν τῆς Συνελεύσεως, τὸ νὰ προσεφελέκωσιν τὸ πολίτευμα ἐτι μᾶλλον τὴν πολῦτιμον εὐνοίαν τῶν λαῶν, μεθρημόσαμεν ὅσων τὴν ἀλλοίωσιν ἐκρίναμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος πρόσφορον» (Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 117).

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 75, 76. Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο :

«Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ Ἀνακρίναςα, προσθαφαιρέσασα, ἐπιδιορθώσασα τὸν παρόντα Νόμον, Ἐψηφίσατο τάδε Α'. τὸ Προσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸ ὄνομα ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ... Ἀφιερώνεται εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν λαῶν, καὶ εἰς τὸν πατριωτισμὸν παντὸς Ἑλληνος διὰ νὰ ἐνεργῆται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν... Ἐξεδόθη ἐν Ἴαστρει κατὰ μῆνα μεσοῦντα τὸν Ἀπρίλιον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εικοστοῦ τρίτου σωτηρίου ἔτους, καὶ τρίτου τῆς Ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων» (βλ. κείμενον εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 147 ἐπ.).

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σελ. 68 ἐπ., 91 ἐπ.

5) Βλ. σχετικὸν ψήφισμα εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Θ', σελ. 95.

6) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Θ', σελ. 97, βλ. καὶ τόμ. Ζ', σελ. 106 καὶ 132.

Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος» (4). Ἐξ αὐτοῦ ἔχει ἀφαιρεθῆ ἡ λέξις προσωρινόν. Τὸ Σύνταγμα τοῦτο, ὅπερ, κατὰ τὸν Ν. Σαρίπολον, ὑπερέβαινε ὡς πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας ἅπαντα τὰ τότε ἐν Εὐρώπῃ πολιτεύματα (5), εἶναι κατὰ τινα γνώμην «τὸ ἀρτιώτερον ὄλων τῶν συνταγμάτων τῆς Ἐπαναστάσεως» (6).

Ἡ Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις συνήλθεν εἰς τελευταίαν Συνεδρίασιν τὴν 5ην Μαΐου 1827 (4).

4. Τὴν 11ην Ἰουλίου 1829 συνήλθεν εἰς τὸ Ἄργος ἡ Δ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις, ἡ ὁποία τὴν 2αν Αὐγούστου 1829 ἀνέβαλε τὰς ἐργασίας της μέχρις οὗτου ἡ Κυβέρνησις «ἀποπερατώσῃ τὰς περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου Θεμελιώδους Νόμου ἐργασίας της» καὶ διελύθη τὴν 6ην Αὐγούστου 1829 (6). Οὕτως ἡ Συνέλευσις αὕτη δὲν συντάξε νέον Σύνταγμα.

5. Τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1831 ἐδολοφονήθη ὁ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας.

II. Ρύθμισις οἰκονομικῆς φύσεως θεμάτων ὑπὸ τῶν τριῶν πρώτων ἑλληνικῶν συνταγμάτων

Προβαίνοντες νῦν εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς ἐνασχολήσεως τῶν προαναφερθεισῶν τεσσάρων πρώτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων μετ' οἰκονομικῆς φύσεως θέματα, ἀρχίζομεν μετὰ τὴν ρύθμισιν τοιούτων ὑπὸ τῶν μνησθέντων 3 συνταγμάτων, τοιούτου τοῦ Προσωρινοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1822, τοῦ Νόμου τῆς Ἐπιδαύρου τοῦ 1823 καὶ τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1827.

1. Προσωρινὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1822

Τὸ «πολίτευμα» τοῦτο δὲν ἦτο πρωτότυπον, ἀλλὰ διευτώθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δημοκρατικῶν συνταγμάτων τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τῶν ἐτῶν 1793 καὶ 1795. Δὲν ἦτο ὁμῶς πιστὴ μετάφρασις τούτων, ὡς ἦτο π. χ. ἡ «Δημοκρατικὴ Προπαιδεΐα» τοῦ Ρήγα Βελεστινλή τοῦ 1797, ἡ ὁποία ἦτο μετάφρασις σχεδὸν ἐπὶ λέξει τοῦ γαλλικοῦ συντάγματος τοῦ 1793 (6).

Αἱ ἐνδιαφέρουσαι ἡμᾶς ἐνταῦθα διατάξεις τοῦ πρώτου τούτου Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος εἶναι αἱ ἑξῆς (7) :

1) Κυριακόπουλος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 60, Μάμουκας, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. Θ', σελ. 106 ἐπ., 128 ἐπ., τόμ. Η', σελ. 138.

2) Ν. Σαρίπολος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 23.

3) Σπ. Μαρκεζίνη, Πολιτικὴ Ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, 1966, τόμ. Γ', σελ. 46.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. Θ', σελ. 81. Ὁ Παπαρηγόπουλος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 562, λέγει ὅτι ἡ τρίτη συνέλευσις συνεδρίασε μέχρι τῆς 7ης Μαΐου 1827.

5) Κυριακόπουλος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 83.

6) Ν. Σαρίπολος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 15.

7) Αἱ παρατιθέμεναι κατωτέρω διατάξεις ἔχουν ληφθῆ ἐκ τοῦ Ἠλ. Κυριακοπούλου, Τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος, 1960, σελ. 34 ἐπ.

«§ ζ'.-Ἡ ἰδιοκτησία, ἐκάστου τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων».

«§ η'.-Ὅλαι αἱ εἰσπράξεις πρέπει νὰ διανεμῶνται δικαίως εἰς ὅλας τὰς τάξεις καὶ κλάσεις τῶν κατοίκων, καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας· κἀμμία δὲ εἰσπραξὶς δὲν γίνεταί ἄνευ προεκδοθέντος Νόμου».

«§ κβ'.-Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα ἐκλέγει ὀκτῶ Ὑπουργοὺς, πρῶτος μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἔχων ἐνταυτῇ τὴν Ἐπιστασίαν τῶν Ἐξωτερικῶν· οἱ δὲ λοιποὶ ἑπτὰ εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

2. Ὁ τῶν Ἐσωτερικῶν

3. Ὁ τῆς Οἰκονομίας,».

«§ μα'.-Τὸ Βουλευτικὸν σῶμα ἐπεξεργαζόμενον ἐγκρίνει εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου ἔτους τὸν ὑποθετικὸν λογαριασμὸν τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων, ὁ ὁποῖος καθυποβάλλεται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀπὸ τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἐπιθεωρεῖ τὸν καθολικὸν λογαριασμὸν τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων· ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ πρῶτον ἔτος χρεωστεῖ τὸ Βουλευτικὸν σῶμα, ἄνευ μικρᾶς ἀναβολῆς, νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὸ Ἐκτελεστικὸν τὴν ἀνάλογον εἰς τὰς χρείας χρηματικὴν ποσότητα, μολοντί διὰ τὸ ἀρτιπαγῆς τῆς Διοικήσεως, καὶ διὰ τὸ δυσπρόβλεπτον τῶν ἐσομένων ἐξόδων, δὲν δύναται τὸ Ἐκτελεστικὸν νὰ καταστρώσῃ τὸν ὑποθετικὸν ἐνιαύσιον λογαριασμὸν· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφείλει νὰ παραστήσῃ τὸ Ἐκτελεστικὸν τὴν κατὰ-στρωσιν τοῦ ὅλου λογαριασμοῦ».

«§ μδ'.-Θέλει διατάξει νέον σύστημα νομισμάτων, χαραττομένων εἰς ὄνομα τοῦ Ἔθνους διὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σώματος».

«§ εγ'.-Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ δάνεια, εἴτε ἐσωθεν, εἴτε ἐξωθεν τῆς Ἐπικρατείας, καὶ νὰ καθυποβάλλῃ εἰς ὑπόθηκην ἔθνικα κτήματα, μετὰ τὴν συγκατάθεσιν ὁμοῦ τοῦ Βουλευτικοῦ σώματος».

«§ εδ'.-Ἐχει ὁμοίως τὸ δικαίωμα τῆς ἐκποιήσεως μέρους ἔθνικων κτημάτων, ἀναλόγου μετὰ τὰς χρείας, καὶ τοῦτο ὁμοῦ διὰ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Βουλευτικοῦ».

«§ οδ'.-Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα, ἐπειδὴ διευθύνει τὰς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεις, δύναται ἐν καιρῷ πολέμου νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα ἑκτακτα μέσα διὰ τὴν προμήθειαν κατοικιῶν, τροφῶν, ἐνδυμάτων, ἐφοδίων, καὶ ἐν συντόμῳ ὄλων τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμιν τοῦ Ἔθνους».

«§ οη'.-Ὄφειλε νὰ παρῆρσιάζῃ εἰς τὸ Βουλευτικὸν σῶμα κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐκάστου ἔτους τὸν ὑποθετικὸν λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων τῆς Διοικήσεως· εἰς δὲ τὸ τέλος τὸν ἀκριβῆ λογαριασμὸν τῶν γενομένων προσόδων καὶ ἐξόδων· καὶ οἱ δύο αὐτοὶ λογαριασμοὶ καταστρώνονται ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Οἰκονομίας μετὰ τὰς μερικὰς ἀποδείξεις ὄλων τῶν λοιπῶν Ὑπουργῶν· δι' αὐτὸ δὲ τὸ πρῶτον ἔτος ὀφείλει νὰ πράξῃ κατὰ τὸν § μα'».

«§ πβ'.-Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα θέλει προβάλλῃ ὁμοίως σχέδιον Νόμου περὶ μισθοῦ τῶν στρατευμάτων ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης, καὶ ἐν γένει τῶν διαφορῶν ὑπουργῶν τῆς Διοικήσεως ἀναλόγως μετὰ τὰς περιστάσεις τῆς Πατρίδος».

«§ ρζ'.-Ἡ Διοίκησις χρεωστεῖ παντοιοτρόπως νὰ περιθάλλῃ τὰς χήρας καὶ ὀρφανὰ τῶν φονευομένων εἰς τὸν ὑπὲρ Πατρίδος πόλεμον».

«§ ρθ'.-Ὄφειλε ἡ Διοίκησις μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων νὰ ἀντιβραβεύσῃ ὄλους ὅσοι συνεισέφερον, καὶ συνεισφέρουσιν ἄκρι τέλους εἰς θεραπείαν τῶν χρηματικῶν χρείων τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς προφανῶς ὑπὲρ αὐτῆς δυστυχῆσαντας».

2. Νόμος τῆς Ἐπιδαύρου τοῦ 1823

Αἱ ρυθμίζουσαι οἰκονομικῆς φύσεως θέματα διατάξεις τούτου εἶναι αἱ ἑξῆς :

«ζ'. Ἡ ἰδιοκτησία, ἐκάστου Ἑλλήνου, καὶ παντὸς ἀνθρώπου, ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας ἐδρισκομένου, εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Νόμων.

ζ'. Ὅλαι αἱ εἰσπράξεις πρέπει νὰ διανεμῶνται δικαίως, καὶ ἀναλόγως εἰς ὄλους τοὺς κατοί-

κους τῆς Ἐπικρατείας· κάμμία δ' εἰσπραξις δὲν γίνεται ἄνευ προεκδοθέντος Νόμου· καὶ κἀνενας Νόμος περὶ εἰσπράξεως δὲν ἐκδίδεται, εἰμὴ διὰ ἓν καὶ μόνον ἔτος».

«κε'. Τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα ἐκλέγει ἐπτά Ὑπουργοὺς. 1. Τῶν Ἐσωτερικῶν. 2. Τῆς Οἰκονομίας.».

«λε'. Τὸ Βουλευτικὸν ἀποφασίζει περὶ δανειῶν, μὲ τὴν ἐγγύτησιν τοῦ ἔθνους λαμβανομένων, καὶ περὶ ἐκποιήσεως μέρους, ἐξ ἀπάντων τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἀναλόγου μὲ τὴν χρεῖαν. Ὅταν δ' ἔχη νὰ ἐκποιήσῃ, ἢ πώλησιν αὐτὴ νὰ γίνεται ἀναλόγως εἰς ὄλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, καὶ νὰ προκηρύττῃ τακτικῶς τὴν πώλησιν ἢ Διοικήσῃ εἰς ὄλας τὰς ἐπαρχίας, καὶ νὰ ἔχῃσιν τὴν προτίμησιν εἰς τὴν ἀγορὰν οἱ Ἕλληνες».

«λθ'. Τὸ Βουλευτικὸν σῶμα ἐπεξεργαζόμενον, ἐγκρίνει εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης περιόδου, τὸν ὑποθετικὸν λογαριασμὸν τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων, ὁ ὁποῖος καθυποβάλλεται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀπὸ τὸ Ἐκτελεστικὸν σῶμα· εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς περιόδου, ἐπιθεωρεῖ τοὺς καθολικοὺς λογαριασμοὺς τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων, οἱ ὁποῖοι καταστρώνονται ἀπὸ τῶν Ὑπουργῶν τῆς Οἰκονομίας, μὲ τὰ μερικὰ καὶ λεπτομερῶς κατεστρωμένα κατάστιχα ὄλων τῶν λοιπῶν Ὑπουργῶν».

«μβ'. Θέλει διατάξει νέον σύστημα νομισμάτων, χαραιομένων εἰς ὄνομα τοῦ ἔθνους, διὰ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σώματος».

«πε'. Ἡ Διοίκησις νὰ φροντίσῃ ἄνευ ἀναβολῆς, εἰς τὸ νὰ εὐρεθῇ σταθερὸς πόρος ζωῆς, διὰ τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν εἰς τὰς μάχας πεσόντων στρατιωτῶν, πᾶσαν κατὰ τοῦτο κἀτάχρησιν προλαμβάνουσα».

«πη'. Ἡ Διοίκησις ὀφείλει δραστήρια μέτρα, εἰς τὴν δυνατὴν ἐμψύχωσιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς γεωργίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, φροντίζουσα μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ νὰ συσταθῶσιν ἑταιρεῖαι, γεωργικῆ καὶ ἐμπορικῆ, καὶ ἐμπορικῶν κριτήριον».

«ρ'. Ὄφείλει ἡ Διοίκησις μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, νὰ ἀντιβραβεύσῃ ὄλους, ὅσοι συνεισέφερον, καὶ συνεισφέρουσιν ἄχρι τέλους, εἰς θεραπείαν τῶν χρηματικῶν χρεῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς προφανῶς ὑπὲρ αὐτῆς δυστυχῆσαντας».

3. Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1827

Αἱ ἐξῆς διατάξεις αὐτοῦ ἐρρυθμίζον οἰκονομικῆς φύσεως θέματα (1) :

«Ἀρθ. 10. Αἱ εἰσπράξεις διανέμονται εἰς ὄλους τοὺς κατοικοὺς τῆς Ἐπικρατείας δικαίως, καὶ ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἐκάστου. Κάμμία δὲ εἰσπραξις δὲν γίνεται χωρὶς προεκδομένον νόμον, καὶ κἀνεὶς νόμος περὶ εἰσπράξεως δὲν ἐκδίδεται εἰμὴ δι' ἓν καὶ μόνον ἔτος».

«12. Ἡ ζωὴ, ἡ τιμὴ καὶ τὰ κτήματα ἐκάστου, ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας εὐρισκομένου, εἶναι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων».

«17. Ἡ Κυβέρνησις ἠμπορεῖ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν θυσίαν τῶν κτημάτων τινὸς διὰ δημόσιον ὄφελος, ἀποχρώντως ἀποδεδειγμένον, ἀλλὰ διὰ προηγουμένης ἀποζημιώσεως».

«20. Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ συσταίνωσι καταστήματα παντὸς εἶδους, παιδείας, φιλανθρωπίας, βιομηχανίας καὶ τεχνῶν. . . .».

«32. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πολιτογραφῇ καὶ ἐκείνους τοὺς ξένους, ὅσοι συστήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα σημαντικὰ καταστήματα, συντείνοντα εἰς τὴν πρόοδον τῶν τεχνῶν, τοῦ ἐμπορίου, τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῆς βιομηχανίας. . . .».

«64. Τὰ μέλη τῆς Βουλῆς λαμβάνουσι τὸν τεταγμένον μισθὸν ἀπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, ἐνόσω εἶναι παρόντα ὅπου ἡ Βουλὴ συνεδριάζει· καὶ ὄλον μὲν, ὅσον καιρὸν διαρκεῖ ἡ Σύνοδος· τὸν ἡμισυν δὲ, μετὰ τὴν παύσιν αὐτῆς».

1) Κατὰ τὸν Π. Δερτιλῆν, Συμβολὴ εἰς τὴν Δημοσιονομικὴν Ἱστορίαν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821, 1971, σελ. 33, τὸ Σύνταγμα τῆς Τροικίης «ἦτο τὸ ἀριώτερον Πολίτευμα τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὰς δημοσιονομικὰς διατάξεις του».

- «76. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Συνόδου, ἀφοῦ συζητήσῃ (ἡ Βουλὴ, περὶ τῆς ὁποίας διαλαμβάνουν τὰ ἄρθρα 43 ἕως 101) τὸν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως παρουσιαζόμενον ὑποθετικὸν λογαριασμὸν τῶν δημοσίων ἐξόδων, χορηγεῖ εἰς αὐτὴν τοὺς εἰς ἀπάντησίν των ἀναγκαίους πόρους».
- «77. Θεωρεῖ κατ' ἔτος λεπτομερῶς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ τὰ χρέη τῆς Ἐπικρατείας, τὰ ὅποια καταστρώνονται ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, καὶ διορίζει νὰ δημοσιεῖται διὰ τοῦ τύπου ὁ ἰσολογισμὸς περιληπτικῶς».
- «78. Φροντίζει διὰ τὴν τακτικὴν πληρωμὴν τοῦ τόκου καὶ διὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν δημοσίων χρεῶν».
- «79. Προσδιορίζει διὰ νόμου τοὺς δασμούς, τὰ τελώνια, καὶ τὰς λοιπὰς εἰσπράξεις, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐπιβάλλονται ὁμοιότροπως καὶ ἐπίσης καθ' ὄλην τὴν Ἐπικράτειαν κατὰ τὸ 10 ἄρθρον».
- «80. Ἀποφασίζει διὰ νόμου περὶ δανείου μὲ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Ἔθνους, καὶ δι' ὑποθήκην τῶν Ἐθνικῶν κτημάτων».
- «81. Νομοθετεῖ περὶ ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ὅσα ὑπόκεινται εἰς φθοράν. Τούτων ἡ πώλησις πρέπει, ὅσον εἶναι δυνατόν, νὰ γίνεται ἀναλόγως εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχίας τῆς Ἐπικρατείας καὶ νὰ προκηρτῆται διὰ τῆς Νομοτελεστικῆς ἐξουσίας τακτικῶς εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχίας».
- «82. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ ὅταν κρίνῃ ἀναγκαῖον, ζητεῖ ὅποιονδήποτε λογαριασμὸν διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας, δίδουσα τὸν καιρὸν, ὅσον νομίζει ἀναγκαῖον εἰς τὴν κατάστροφον αὐτοῦ».
- «84. Κανονίζει τὸ νομισματικὸν σύστημα, προσδιορίζουσα τὸ βάρος, τὴν ποιότητα, τὸν τύπον καὶ τ' ὄνομα ἐκάστου νομίσματος καθ' ὄλην τὴν Ἐπικράτειαν».
- «85. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν δημόσιον παιδείαν, καὶ προστατεύει αὐτὴν, καθὼς καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν πρόδον τῶν ἐπιστημῶν καὶ κοινωφελῶν τεχνῶν καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ἀσφαλίζει εἰς τοὺς εὔρετάς καὶ συγγραφεῖς τὸ πρὸς καιρὸν ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἀπολαύσεως, τῆς προερχομένης ἀπὸ τὴν εὔρεσιν καὶ ἀπὸ τὰ συγγράμματα».
- «89. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν διατήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν Ἐθνικῶν κτημάτων».
- «90. Νομοθετεῖ περὶ μισθώσεως τῶν Ἐθνικῶν προσόδων καὶ κτημάτων».
- «91. Θὰ φροντίζει νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς ὄλην τὴν Ἐπικράτειαν ἑνὸς εἶδους σταθμοὶ καὶ μέτρα».
- «92. Προσδιορίζει τοὺς μισθοὺς τοῦ Κυβερνήτου, τῶν Γραμματέων τῆς Ἐπικρατείας καὶ τῶν Δικαστῶν».
- «119. Εἰς πᾶσαν Συνόδου ἐναρξίν ὁμιλεῖ (ὁ Κυβερνήτης) διὰ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις, διὰ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Ἐπικρατείας κατάστασιν, μάλιστα διὰ τοὺς πόρους καὶ τὰ ἐξόδα, διὰ τὰς μελλούσας χρεῖας τοῦ ἐρχομένου ἔτους, καὶ διὰ τὰς δυνατάς βελτιώσεις τῶν κοινῶν πραγμάτων».
- «126. Ἡ Νομοτελεστικὴ ἐξουσία ἔχει Γραμματεῖς· α') τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, β') τὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Ἀστυνομίας, γ') τὸν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας.....».
- «130. Κανεὶς τῶν Γραμματέων τῆς Ἐπικρατείας δὲν συγχωρεῖται νὰ λάβῃ μέρος κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως εἰς μίσθωσιν προσόδων τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ ποινῇ ἐκπτώσεως τοῦ ὑπουργήματός του».
- «147. Ἡ Κυβέρνησις νὰ φροντίσῃ, χωρὶς ἀναβολὴν, νὰ εὔρεθῃ σταθερὸς πόρος ζωῆς διὰ τὰς χήρας καὶ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἀποθανόντων στρατιωτικῶν, προλαμβάνουσα πᾶσαν κατὰ τοῦτο κατάχρησιν».
- «148. Ἡ Κυβέρνησις χρεωστεῖ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ν' ἀντιβραβεύσῃ ὄλους, ὅσοι συνεισέφεραν καὶ θὰ συνεισφέρωσιν ἕως τέλους εἰς θεραπείαν τῶν χρηματικῶν τῆς Ἑλλάδος χρεῶν, καὶ νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς προφανῶς ὑπὲρ αὐτῆς δυστυχίσαντας».

III. Ἀντιμετώπισις οἰκονομικῶν θεμάτων ὑπὸ τῶν τεσσάρων πρώτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὸ κύριον μέρος τῆς σημερινῆς ἀναπτύξεως : Νὰ ἴδωμεν δηλαδή ποῖα συγκεκριμένα οἰκονομικά θέματα ἤχθησαν ἐνόπιον τῶν τεσσάρων πρώτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων καὶ τί ἀπεφάσισαν αὐταὶ πρὸς ἀντιμετώπισίν των.

Τὰ ἐν λόγῳ θέματα, ὡς καταχωροῦνται εἰς τὰ πρακτικά τῶν τεσσάρων τούτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, δύνανται νὰ καταταχθοῦν εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας :

1) Θέματα ὀργανώσεως τῆς Δημοσίας Διοικήσεως εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Τομέα.

2) Θέματα γενικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

3) Θέματα χρηματοοικονομικά. Ἐνταῦθα ἀνήκουν εἰδικότερον :

α) Θέματα νομισματικὰ καὶ τραπεζικά.

β) Θέματα δημοσιονομικά, εἰς τὰ ὁποῖα ἐντάσσονται θέματα προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους, ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτοῦ.

γ) Θέματα ἀφορῶντα εἰς κρατικὰ δάνεια.

δ) Θέματα μισθοδοσιῶν, ἐπιδομάτων καὶ συντάξεων.

ε) Θέματα ἀφορῶντα εἰς ἀποζημιώσεις καὶ βοηθήματα, ὡς καὶ εἰς τὴν ἄσκησιν κοινωνικῆς προνοίας.

4. Μίαν τετάρτην ὁμάδα ἀπαρτίζουν, τέλος, θέματα περιουσιακά, εἰς τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐνταχθοῦν καὶ τὰ θέματα τῆς ἐθνικῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν μᾶς κατέλιπον οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι, τουτέστιν αἱ ἀρχαιότητες.

Ἄς ἴδωμεν ἐν συντομίᾳ καὶ ὅσον μᾶς ἐπιτρέπει ὁ περιορισμένος χρόνος μᾶς ὀμιλίας εἰδικότερον τὰ προαναφερθέντα θέματα.

1. Θέματα ὀργανώσεως τῆς Δημοσίας Διοικήσεως εἰς τὸν Οἰκονομικὸν τομέα

Ἡ Ἀ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ὑπ' αὐτῆς ψηφισθέντος «Προσωρινοῦ Πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος» διὰ θεσπίσματός της ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου 1822 (1) ἐξέλεξε τὸ πρῶτον Ἐκτελεστικόν. Τοῦτο δὲ αὐθημερὸν διὰ πράξεώς (2) του διῶρισε τοὺς ὑπουργοὺς «τὸν κύριον Θεόδωρον Νέγγριν, ἀρχιγραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, Μινίστρον τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων καὶ Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τῶν Μινίστρων, τὸν κύριον Ἰωάννην Κωλέττην, Μινίστρον τῶν Ἐσωτερικῶν, τὸν κύριον Πανοῦτζον Νοταρᾶν, Μινίστρον τῆς Οἰκονομίας» κλπ. Οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος μάλιστα γράφει σχετικῶς, ὅτι «ποτὲ πληρέστερον μινιστέριον δὲν ηὑτύχησε ν' ἀπολαύσῃ ἢ Ἑλλάς· ἀλλ' ἢ ἐντελεστάτη αὐτὴ τῶν Κυβερνήσεων οὐδὲν ἔμελλε τῇ ἀληθείᾳ νὰ κυβερνήσῃ» (3).

1) Βλ. Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. II, σελ. 41.

2) Βλ. Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. II, σελ. 51 ἐπ.

3) Κ. Παπαρρηγόπουλος, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. V, σελ. 575.

Κατά την Ε' Συνεδρίασιν τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (17 Ἰουλίου 1829) ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν Συνέλευσιν ἔγγραφον τῆς Κυβερνήσεως, «δι' οὐ εἰδοποιεῖ, ὅτι διετάχθη ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας νὰ βάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Συνελεύσεως τοὺς προσωρινούς Ὀργανισμούς, τοὺς συγκροτοῦντας τὸ ὅλον τῶν Κυβερνητικῶν πράξεων» (1).

«Ἐπαρουσιάσθη ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας» καὶ ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν τῆς Συνελεύσεως, ἐκτὸς ἄλλων, τὸ Α' Ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, διὰ τοῦ ὁποίου συνεστήθη «Ἐν Συμβούλιον συγκείμενον ἀπὸ μέλη εικοσιεπτὰ καὶ ὀνομαζόμενον Πανελλήνιον», ὅπερ «μετέχει μετὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῶν ἔργων καὶ τοῦ ὑπευθύνου τῆς Κυβερνήσεως».

«Τὸ Πανελλήνιον διαιρεῖται εἰς τρία Τμήματα.

Τὸ α', ἔχει ἀντικείμενον τὴν Οἰκονομίαν.

Τὸ β', τὴν Διοίκησιν τῶν Ἐσωτερικῶν καθ' ὅλους αὐτῶν τοὺς κλάδους.

Τὸ γ', τὴν ὀπλισμένην δύναμιν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης» (2).

Κατὰ τὴν ἰδίαν συνεδρίασιν ἐτέθη ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸ ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου 1828 Ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, διὰ τοῦ ὁποίου διωρίζετο «ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπή», ἡ ὁποία «οἰκονομεῖ ξεχωριστὰ τὰς ἐπὶ τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων προερχομένας ποσότητας· τὰ δὲ κατάστιχα φέρουσι τὴν εἰδικὴν σημείωσιν αὐτῶν» (3).

2. Θέματα γενικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς

Περὶ ὑπάρξεως ὀρισμένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι δύναται νὰ γίνῃ λόγος τὸ πρῶτον ἀφ' οὔτου συνεκροτήθη ἰκανὴ καὶ ὑπεύθυνος Κυβέρνησις. Τοῦτο συνέβη οὐσιαστικῶς ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ πρώτου τῆς Κυβερνήτου, τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου, διότι μέχρι τότε, ὡς γράφει ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος, ἐπεκράτη «πολυαρχία καὶ ἀναρχία» (4). Οὕτω :

Τὴν 6ην Αὐγούστου 1829, ἡμέραν τῆς παύσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὡς ἀναγράφεται εἰς τὴν ἐπίσημον ἡμερίδα τῆς Κυβερνήσεως (Γεν. Ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος, ἀριθμ. 54), «φθάσας εἰς τὸ συνέδριον ὁ Ἐξοχώτατος (ὁ Κυβερνήτης δηλαδὴ Ἰ. Καποδιστριας), ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς Προεδρικῆς ἔδρας· μετ' ὀλίγων δὲ στιγμῶν βαθεῖαν σιωπὴν, ἀναστάς, ἐξεφώνησε» λόγον (5), ἀκολουθῶν δὲ ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἀνέγνωσεν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως διακήρυξιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐξῆς περικοπὴ :

«Τὰ Οἰκονομικά, ὁ τόσον σημαντικὸς οὗτος κλάδος τῆς διοικήσεως, θέλουσιν τροποποιηθῆ μετὰ διαφόρους μεταρρυθμίσεις, τῶν ὁποίων ἀντικείμενον θέλει εἶναι

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 31 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 387.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 32, 391 ἐπ.

4) Παπαρρηγόπουλος, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. V, σελ. 559 καὶ ἐπ. Διατυπώνει μάλιστα καὶ τὴν γνώμην ὅτι «δι' ὅλης λοιπὸν τῆς ἐπαναστάσεως κυβέρνησιν πραγματικὴν οὐδέποτε ἠτύχησαμεν νὰ λάβωμεν» (σελ. 565).

5) Βλ. Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 125.

ή σύστασις τρόπου εισπράξεως, ό όποιος, χωρίς νά βαρύνη παντάπασι τούς πολίτας, νά είναι έν ταύτῳ και ποριστικώτερος εις τήν 'Επικράτειαν» (1).

'Εντεϋθεν προκύπτει ότι ό Κυβερνήτης συνεδύαζε «τά Οικονομικά» μέ τά δημόσια έσοδα. 'Ορθότατα, διότι ουδεμίαν οικονομικήν Πολιτικήν δύναται νά άσκήση έν Κράτος, όταν στερηῆται τοϋτο πόρων εξασφαλιζόντων τήν ύπαρξιν και λειτουργίαν του (2).

3. Θέματα χρηματοοικονομικά

Μίαν τρίτην ομάδα θεμάτων, άχθέντων ενώπιον τών 4 πρώτων 'Εθνικών Συνελεύσεων, άπαρτίζουσιν, ώς έλέχθη, θέματα άφωρώντα εις τό νόμισμα, τά έσοδα και έξοδα του 'Ελληνικού Κράτους. Ειδικώτερον ένεφανίσθησαν ενώπιον τούτων τά έξῆς θέματα άνήκοντα εις τήν παρούσαν ομάδα :

α) Θέματα νομισματικά και τραπεζικά

Κατά τήν διάρκειαν τῆς Τουρκοκρατίας έπίσημον νόμισμα ήτο τό γρόσιον (3). 'Εκυκλοφόρουσαν βεβαίως έν τῇ τουρκοκρατούμενῃ 'Ελλάδι και ξένα νομίσματα, τά όποια άπετέλουσαν χρῆμα έν εύρεία έννοία. Τοιαϋτα νομίσματα ήσαν π.χ. Ισπανικά και μεξικανικά τάλληρα, καλούμενα και δίστηλα ή κολονάτα, λόγω τών δύο στηλών, αί όποια ήσαν έκτετυπωμένα έπ' αυτών, λίραι στερλίνας, ναπολεόνια, αϋστριακά τάλληρα τῆς Μαρίας Θηρεσίας, καλούμενα και ρεγγίνες, ένετικά χρυσά φλωριά, άργυρά δουκάτα κλπ. (4).

Εις τά πρακτικά τῆς δεκάτης έβδόμης Συνεδρίας (1η 'Απριλίου 1823) τῆς Β' 'Εθνοσυνελεύσεως άναγράφεται ότι «έγένετο λόγος περι πορισμού χρηματικού και οι μέν, συνεισφοράν έπρότεινον· οι δέ, χάρτινον νόμισμα. 'Ενεκρίθη δέ, ή Διοίκησης νά σκεφθῆ περι τοϋ δευτέρου· τό δέ πρώτον, άσύμφορον έκρίθη επί τοϋ παρόντος» (5).

'Εν έκ τών πρώτων μελημάτων του Κυβερνήτου Ι. Καποδιστρίου ήτο ή εισαγωγή εις τήν επαναστατημένην 'Ελλάδα ίδιου, εθνικού νομίσματος, δοθέντος ότι τό νόμισμα άποτελεί έκδήλωσιν άυτοτελοϋς κυριαρχίας ένός ανεξαρτήτου Κράτους. Πράγματι :

Κατά τήν ΙΕ' Συνεδρίασιν τῆς Δ' 'Εθνικής Συνελεύσεως τῆς 30ης 'Ιουλίου 1829 άνεγνώσθη έγγραφον του Κυβερνήτου (6) «έκθέτον τήν άνάγκην εθνικού νομίσματος διά τήν εύκολίαν τών συναλλαγμάτων και τήν έκ τούτου ώφέλειαν εις

1) Βλ. Μάμουκα, ένθ' άνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 129, βλ. περι τῆς δημοσιονομικής πολιτικής του Καποδιστρίου Μαρκεζίνην, ένθ' άνωτ., σελ. 56 έπ.

2) Κατά τον Π. Δερτιλήν, ένθ' άνωτ., σελ. 23, δέν είναι παράδοξος «ή διαπίστωση τῆς μη ύπάρξεως Οικονομικών κατά τήν περίοδον τῆς 'Ελληνικής 'Επανάστασεως». Οϋτος χαρακτηρίζει ώς καλήν τήν δημοσιονομικήν πολιτικήν του Κυβερνήτου, αϋτόθι, σελ. 59.

3) Βλ. Π. Δερτιλή, ένθ' άνωτ., σελ. 99 έπ.

4) Τα 'Ελληνικά Νομίσματα, έκδ. 'Υπουργείου Οικονομικών, 1932, σελ. 5.

5) Μάμουκα, ένθ' άνωτ., τόμ. ΙΓ', σελ. 83.

6) Μάμουκα, ένθ' άνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 93.

τὴν μερικὴν τῶν πολιτῶν οἰκονομίαν», ἀναγράφον, μεταξύ ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς :

«Μετὰ τὴν περιληπτικὴν ἔκθεσιν τῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διωκημένων, κρίνομεν εὐλογον νὰ βάλωμεν ὑπ' ὄψιν τῆς Συνελεύσεως τὸ περὶ Ἐθνικοῦ νομίσματος ἀντικείμενον, ὡς ἄξιον τῆς προσοχῆς καὶ τῶν συνετῶν βουλευμάτων τῆς.

Μόλις ἀνελάβομεν τὰς Κυβερνητικὰς ἡνίας, καὶ ἠσθάνθημεν τὴν ἀνάγκην Ἐθνικοῦ νομίσματος. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ὑπαγορεύουσιν ἡ τιμὴ τοῦ Ἐθνους, τὸ συμφέρον τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, καὶ ἡ εὐκολία τῶν συναλλαγμάτων. . . . διετάξαμεν νὰ στηθῇ εἰς Αἴγιον ἢ μηχανὴ τοῦ Νομισματοκοπείου, καὶ νὰ κοπῶσιν ὀλίγα τινὰ νομίσματα εἰς ἀπόπειραν, οἶον ὁ ἀργυροῦς Φοῖνιξ καὶ χάλκινα λεπτὰ.

Τὰ νομίσματα ταῦτα ἐκόπησαν, καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας θέλει σᾶς παρουσιάσει αὐτά, Κύριοι, καθὼς καὶ ὅλα τὰ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως διάφορα ἔγγραφα, διὰ νὰ πληροφορηθῆτε τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον.

Τὸ νόμισμα τοῦτο φέρει τὸν μυθολογικὸν Φοῖνικα. . . Φέρει πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ὁ Κυβερνήτης Ι. Α. Καποδίστριας, διότι οὕτως ἐνεκρίθη ἀπὸ τὸ Πανελλήνιον, χωρὶς ὁμοῦ νὰ ζητηθῇ κατὰ τοῦτο ἡ γνώμη μας, ἥτις ἦτο καὶ εἶναι πάντοτε νὰ φέρῃ Ἑλληνικὴ Πολιτεία μόνον (!)».

Ἄναγράφον δὲ συναφῶς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς ΙΕ' Συνεδριάσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὅτι :

«Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας διένειμεν ἐκ προσώπου τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν Ἀντιπροσώπων τὰ τυπωθέντα ἔθνικὰ νομίσματα: τὸ ἀργυροῦν τοῦ Φοῖνικος, καὶ τὸ χάλκινον τοῦ 1,5 καὶ 10 λεπτῶν.

Ἡ Συνέλευσις τῶν Πληρεξουσίων, εἰς τὴν πρώτην θέαν ἔθνικοῦ νομίσματος, ἐξέφρασε τὴν ἀγαλλίασίν της, ἀνευφημήσασα τὸ «Ζήτω ἡ Ἑλλάς! Ζήτω ὁ Κυβερνήτης!» (2).

Κατὰ τὴν ἐπομένην, ΙΣΤ', Συνεδρίασιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἀνεγνώσθη σχέδιον Ψήφισματος περὶ Νομισματοκοπείου, ὅπερ ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὴν 31ην Ἰουλίου 1829 (3).

Τῆς ὡς ἄνω κοπῆς Ἐλληνικοῦ Νομίσματος εἶχε προηγηθῇ ἑτέρα σημαντικὴ πρᾶξις τοῦ Κυβερνήτου.

Κατὰ τὴν Ε' Συνεδρίασιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς 17ης Ἰουλίου 1829 ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας εἶχε θέσει ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸ ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1828 Ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου, διὰ τοῦ ὁποίου συνεστήθη «Ἐθνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζα (Banque)».

Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο :

«Β'. Τὰ κεφάλαια τῆς Ἐθνικῆς Χρηματιστικῆς ταύτης Τραπεζῆς σύγκεινται ἀπὸ τὰς διαφόρους ποσότητας, τὰς ὁποίας οἱ μέτοχοί της (Actionnaires) θέλουν καταθέσει εἰς αὐτήν, διὰ νὰ λαμβάνουν τοὺς τόκους ἀνά ὀκτῶ τὰ ἑκατὸν κατ' ἔτος» (4).

Περὶ τῆς Τραπεζῆς ταύτης ὁ Σπυρ. Τρικούπης γράφει ὅτι ὁ Κυβερνήτης

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 779, 783, βλ. Σπ. Μαρκεζίνη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 48.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 94.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 95 ἐπ. 172 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 32, 66 ἐπ. 73 ἐπ. 152, 389 ἐπ.

«έκάλεσε τοὺς Ἕλληνας εἰς συνεισφορὰν ἐπὶ λόγῳ δανείων ἐπὶ τόκῳ συστήσας Τράπεζαν καὶ προικίσας αὐτὴν δι' ἔθνικῶν κτημάτων πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δανειστών. Ἄλλ' ἢ Τράπεζα αὕτη ἦτο Τράπεζα κατ' ὄνομα ὡς μὴ μετερχομένη τραπεζικὰ ἔργα, καὶ κατ' οὐσίαν ταμεῖον εἰς χρῆσιν τῆς ὑπηρεσίας· ἂν δὲ καὶ ἐξηντλήθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως δὲν ἐκόφεισαν εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ κυβερνήτου». «Εἰς διάστημα ὀλίγων ἐβδομάδων, οἱ πολῖται ἔφεραν εἰς τὴν Τράπεζαν τὰ λείψανα τῆς περιουσίας των, καὶ ἡ ποσότης 80.000 περίπου ταλλήρων ἔδειξε μὲ πόσῃν εὐχαρίστησιν τὸ Ἔθνος ἀπεδέχετο μίαν τάξιν πραγμάτων, διὰ τῆς ὁποίας ἤλπιζε νὰ δικαιώσῃ τὴν εὐμενῆ προσπάθειαν τῶν συμμάχων Δυνάμεων» (1).

β) Θέματα δημοσιονομικά

Τὰς τέσσαρας πρώτας Ἐθνικὰς Συνελεύσεις ἀπησχόλησαν συχνότατα θέματα δημοσιονομικά, ἀφορῶντα εἰς προϋπολογισμοὺς τοῦ νεοσυστάτου Κράτους, εἰς τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα αὐτοῦ, δεδομένου ὅτι ὑφίστατο μία τεραστία ἀνάγκη χρημάτων πρὸς κάλυψιν τοῦ πλήθους τῶν ἀναγκῶν τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ τοῦ συνεχιζομένου ἀγῶνος κατὰ τοῦ «τυράννου».

Εἰς τὰ πρακτικά τῆς ἔκτης Συνεδριάσεως τῆς Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν «δ' Ἀπριλίου» ἀναγράφεται ὅτι :

«Ἐπροβλήθη ἡ θεώρησις τῶν λογαριασμῶν τῆς Α' περιόδου τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν μερικῶν ὑπαλλήλων Διοικήσεων, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἡ αὕτη θεώρησις ἀπὸ τὴν Β' Περίοδον τῆς Διοικήσεως. Ἐπροβλήθη δὲ ἡ θεώρησις τοῦ ὑποθετικοῦ λογαριασμοῦ ὀλοκλήρου τοῦ ἐρχομένου χρόνου, «ἦτοι τὰ ἔξοδα καὶ ἔσοδα τοῦ ἔθνους», ὡς ἀναγράφει τὸ σχετικὸν ψήφισμα, «καὶ διωρίσθη διὰ ψηφίσματος δωδεκαμελῆς Ἐπιτροπῆ, συγκειμένη ἀπὸ ἕξ πολιτικούς... καὶ ἕξ πολεμικούς... διὰ νὰ ἐπεξεργασθῇ αὐτόν, καὶ ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν» (2).

«Ἐνδεκάτῃ συνεκροτήθη Συνέλευσις», ἀναγράφουν τὰ πρακτικά τῆς ιδ' Ἀπριλίου, «ἡ ὁποία θεωρήσασα τὰς χρηματικὰς χρεῖας τοῦ ἔθνους, καὶ τὰ ὅσα ἔδωκε μέσα εἰς πορισμὸν χρημάτων πρὸς τὴν Διοίκησιν, ἐξέδωκε ψήφισμα ἐπεξηγηματικὸν τοῦ § λε' τοῦ Πολιτεύματος» (3).

«Ἡ Δωδεκάτῃ Συνέλευσις (ιε' Ἀπριλίου) ἐνησχολήθη εἰς τὸν ὑποθετικὸν

1) Σπ. Τρικούνης ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σελ. 288. Οὗτος μάλιστα παρέχει τὴν πληροφορίαν, ὅτι πρῶτος ὁ Καποδίστριας κατέθεσε 50.000 φράγκων (σελ. 238). Ἡ δὲ Δ' Ἐθνοσυνέλευσις εἰς ἔγγραφόν τῆς ἀπὸ 22.7.1829 πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἔγραφε σχετικῶς ὅτι: «οἱ Ἕλληνες, μιμηθέντες τὸ παράδειγμα τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, εἰ καὶ ἀνέστιοι, εἰ καὶ ἀπόλιδες, κατέβαλον προθύμως εἰς τὴν Ἐθνικὴν Χρηματιστικὴν Τράπεζαν τὸ λεπτόν των, ὑστερινὴν ἄγκυραν τῆς πείνας καὶ γυμνώσεώς των» (βλ. κείμενον εἰς Μάμουκαν, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 674).

2) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΙ, σελίς 68, 110 ἐπ. βλ. ἀναφορὰν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸν πρῶτον, ἴσως, προϋπολογισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, αὐτοῦ τ. ΙΙΙ, σελ. 24-59, ὡς καὶ εἰς Δερτιλῆν, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 35 ἐπ., 42 ἐπ. ὑποστηρίζοντα ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος — ὑποθετικὸς λογαριασμός, ὡς ἐλέγετο τότε — εἶναι ὁ μόνος καταρτισθεὶς καθ' ὄλην τὴν περίοδον τῆς Ἐπαναστάσεως.

3) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΙ, σελ. 77.

ἐτήσιον λογαριασμόν, καὶ ἀπεφασίσθη, ἡ ἐξοικονόμησις τῶν ὑπερόγκων ἐξόδων τοῦ ἔθνους, νὰ μένη εἰς τὴν Διοίκησιν, ἡ ὁποία νὰ περιλάβῃ σῶα τὰ δικαιώματά της ἀπὸ τοὺς λαούς, καταβάλλουσα εἰς τοῦτο πᾶσαν ἐπιμέλειαν· νὰ δανεισθῆ βάλουσα καὶ εἰς ὑποθήκην ἔθνικὰ κτήματα» (1).

Κατὰ τὴν Ζ' Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (13 Ἀπριλίου 1826) ἀνεγνώσθη Σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἀγῆς Περιόδου παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως, τὸ ὁποῖον, ἐπιδιορθωθὲν καὶ ἐγκριθὲν» (2) ἀναγράφει, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἑξῆς :

«Η ΕΘΝΙΚΗ Γ' ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

«Θεωροῦσα ὅτι ἐν τῶν ἱερωτέρων χρεῶν της ἦτον ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἔθνικῶν λογαριασμῶν Θεωροῦσα τὴν ἐπεξεργασίαν ταύτην ὡς ἐν ἀπὸ τὰ συντελεστικά μέσα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς δημοσίας οἰκονομίας·

Ψηφίζει

Α'. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως, νὰ θεωρήσῃ καὶ ἐπεξεργασθῆ ὅλους τοὺς Ἐθνικοὺς λογαριασμοὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Οἰκονομίας, καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, τοὺς μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἀγῆς Περιόδου.....

Δ'. Νὰ καθυποβάλλῃ εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὴν καθαρὰν ἔκθεσιν τῶν ἐπεξεργασθέντων παρ' αὐτῆς λογαριασμῶν» (3).

Κατὰ τὴν Α' προκαταρκτικὴν Συνεδρίασιν τῆς Γ' ἐν Ἐρμιόνη Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (18.1.1827) :

«Ἐπροτάθη ἔπειτα καὶ περὶ πόρου τῆς ἐξοικονομήσεως αὐτῆς· καὶ ἀπεφασίσθη νὰ πωληθῆ ἡ Ἐπαρχία τοῦ Κάτω Ναχαγέ.

Διὰ νὰ πωληθῆ δὲ καὶ νὰ συναχθοῦν τὰ χρήματα, ἐδιωρίσθη μία πενταμελής Ἐπιτροπὴ. . . Ἀυτὴ ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει ἐξοδεύει μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Συνελεύσεως, καὶ δώσει λογαριασμόν εἰς αὐτήν» (4).

Κατὰ τὴν Β' Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐν Ἐρμιόνη (14.2.1827) :
«ἐπροβλήθη νὰ ληφθοῦν τ' ἀναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ μὴ γίνωνται σφετερισμοὶ εἰς τὰ ἐξ Εὐρώπης στελλόμενα τῶν Φιλελλήνων βοηθήματα», ἀλλ' «ἔμεινεν εἰς σκέψιν» (5).

Κατὰ τὴν Δ' Συνεδρίασιν (17.2.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἡρωτήθη ἡ ἐπὶ τοῦ χρηματικοῦ πόρου Ἐπιτροπὴ ἐὰν ἐξέυρε τὰ πρὸς ἐξοικονόμησιν πρόχειρον τῶν ἀναγκῶν τῆς Πατρίδος, καὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἄλλον πόρον δὲν εὗρεν, εἰμὴ πώλησιν Ἐθνικῶν Προσόδων· Ἔγινε συζήτησις, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ πωληθῶσιν ἐκ τῶν προσόδων ἐκεῖ-
ναν διὰ τὰς ὁποίας ἤθελε παρουσιασθῆ ἀγοραστῆς.

Ἐσυζητήθη μέχρι τίνος ποσότητος πρέπει νὰ γίνῃ πώλησις καὶ πῶς νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ· Ἐμεινεν εἰς σκέψιν» (6).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. II, σελ. 78.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 78.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 113 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. V, σελ. 13 ἐπ., βλ. καὶ σελ. 19.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VI, σελ. 75 ἐπ.

6) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VI, σελ. 84 ἐπ.

Κατὰ τὴν ἐπομένην δὲ συνεδρίασιν (Ε' τῆς 18.2.1827) :

«Ἐσυζητήθη καὶ αὐτὴς ἄχρι τίνος ποσότητος προσδιοριστέα ἡ πώλησις Ἑθνικῶν προσόδων, καὶ ποῖος ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς· καὶ ἡ μὲν ποσότης ἐπροσδιορίσθη εἰς γρόσια τετρακοσίας χιλιάδας, ἡ δὲ πληρωμὴ ἐξ ἡμισείας εἰς μετρητά, καὶ ἐξ ἡμισείας εἰς διαταγὰς. Ἐδόθη δὲ ἄδεια εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ προτιμήσῃ τὴν ἄνευ διαταγῶν καὶ μόνον διὰ τῶν μετρητῶν πώλησιν, ἂν τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι συμφερότερον» (1).

Κατὰ τὴν Θ' Συνεδρίασιν (25.2.1827) τῆς αὐτῆς Ἑθνοσυνελεύσεως :

«Ἐσυζητήθη τὰ περὶ τῆς διαλύσεως τῶν δασμῶν ἀναφερόμενα τῶν ἐν Σύρῳ ἐπιστατῶν. Ἐνεκρίθη νὰ ἐξακολουθοῦν οἱ δασμοὶ ἕως οὗ λάβῃ γενικώτερα μέτρα περὶ τούτου ἡ Συνέλευσις· καὶ ἀπεφασίσθη νὰ λάβουν τὴν φροντίδα αἱ Κοινότητες τῶν τριῶν θαλασσίων Νήσων περὶ τῆς πρὸς τὸ παρὸν ἐξακολουθήσεως τῶν δασμῶν καθ' ὅλον τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος» (2).

Κατὰ τὴν ΙΒ' Συνεδρίασιν (2.3.1827) τῆς αὐτῆς Ἑθνοσυνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη νὰ γενῆ καταβολὴ χρημάτων δανειζομένων ἀπὸ τοὺς Πληρεξουσίους διὰ τὰς ἐπείγουσας ἀνάγκας τῆς Πατρίδος, πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν στρατοπέδων τῆς Ἀττικῆς. Συζητήσεως γενομένης, ἔγινε δεκτὴ ἡ πρότασις, καὶ ἐπρόσφεραν αὐθόρμητοι :

Ὁ μὲν Κ. Γ. Κουντουριώτης ἀτομικῶς γρ.	12.000.
Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι περιληπτικῶς	» 10.000.
Οἱ δὲ Σάμιοι ὁμοίως	» 2.000.
Καὶ οἱ Σερῖφιοι ὁμοίως	» 500.
Εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας πεντακόσια	» 24.500.» (3)

Κατὰ τὴν ΙΓ' Συνεδρίασιν (3.3.1827) τῆς αὐτῆς Ἑθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη σχέδιον εὐχαριστηρίου πρὸς τὸν Κ. Ἐυνάρδον, διὰ τοῦ ὁποῦ ἡ Συνέλευσις διακηρύττει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ καὶ τῶν Φιλελλήνων, ἐξαιτουμένη νὰ ἐξακολουθήσουν τὰ βοηθήματά των ἄχρι τέλους τοῦ ἱεροῦ ἀγώνος τῆς Ἑλλάδος» (4).

Κατὰ τὴν ΙΖ' Συνεδρίασιν (17.3.1827) τῆς αὐτῆς Ἑθνοσυνελεύσεως :

«Ἐβουλεύθη ἡ περὶ τῶν γρ. 50.000 τῶν προσδιορισμένων ὑπὲρ τοῦ Καραϊσκάκη Ἐπιτροπῆ, καὶ ἀπεκρίθη ἐρωτηθεῖσα, ὅτι δὲν εὔρε τρόπον νὰ δώσῃ ἐξ αὐτῶν ἀναλογίαν εἰς τοὺς Σουλιώτας καὶ Μεσολογγίτας χωρὶς νὰ προξενήσῃ στάσιν καὶ σύγχυσιν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς. Κατὰ συνέπειαν ἀπεφασίσθη νὰ σταλοῦν αἱ 50.000 εἰς τὸν Καραϊσκάκην διὰ τοῦ Κ. Ἰω. Μακρῆ, συνοδευομένου ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Βέρην. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ γίνῃ ἔγγραφον πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, ἀναγγέλλον τὴν ἀποστολὴν τῶν γροσίων 50.000.

Ἄτερον πρὸς τὸν Κ. Ἰω. Μακρῆν, διορίζον νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν περὶ τοῦ πόρου Ἐπιτροπὴν γρ. 38.000, καὶ ἀπὸ τὸν Κ. Γ. Κουντουριώτην γρ. 12.000 καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀθήνας.

Καὶ ἕτερον πρὸς τὸν Κ. Γ. Κουντουριώτην νὰ πληρώσῃ τὴν συνεισφορὰν τοῦ γρόσια 12.000, πρὸς τὸν Κ. Ἰω. Μακρῆν.

1) Ἐπροβλήθη νὰ πληρωθῶσι τὰ ἐξοδα τριῶν πλοίων (προσθεθέντος καὶ ἐτέρου ἀπὸ τὰς

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VI, σελ. 88 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VI, σελ. 115 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VI, σελ. 140.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VII, σελ. 5.

Σπέτζας)..... Ένεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη νὰ πληρωθῶσιν ἐκ τῶν γρ. 200.000 παρὰ τῆς περὶ τοῦ πόρου Ἐπιτροπῆς.

α) Ἐπροβλήθη νὰ ἐξοικονομηθῆ ἡ φρουρὰ τῆς Συνελεύσεως. Ἐνεκρίθη, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ τὴν δώσῃ γρ. 10.000 ἢ περὶ τοῦ πόρου Ἐπιτροπῆ.

β) Ἐπροβλήθη ἂν ἡ περὶ τοῦ πόρου Ἐπιτροπὴ ἡμπορῇ ν' ἀσφαλίσῃ τοὺς συνεισφέροντας τὰ γρ. 24.500 ἀπὸ ἐθνικὰς προσόδους ἢ Ἐθνικὰ κτήματα, πρὸς δὲ καὶ διὰ μετρητῶν ἐκ τῶν παλουμένων Ἐθνικῶν προσόδων. Ἀπεφασίσθη καταφατικῶς⁽¹⁾.

«Ἐπροβλήθη νὰ προκληθῆ αὐθις ὁ ἱατρός Βαλλῆς διὰ νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ μὴ γίνωνται καταχρήσεις εἰς τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων στελλόμενα βοηθήματα»⁽²⁾.

Κατὰ τὴν ΚΑ' Συνεδρίασιν (30.3.1827) τῆς ἰδίας Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἐξεδόθη διαταγὴ ὑπ' ἀρ. 93, δι' ἐξοικονόμησιν τῆς Φρουρᾶς πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ταμείου, νὰ ἐνοικιάσῃ τὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Πραστοῦ, ἂν δὲν τὰ πληρώσουν οἱ ἀγοράσαντες αὐτὰς ἐπὶ δημοπρασίας, πρὸς τὸν Κ. Γ. Καραμάνον διὰ γρ. 12 χιλιάδας· τὰ μὲν ἡμισυ εἰς χρήματα, τὰ δὲ ἡμισυ εἰς διαταγὰς»⁽³⁾.

Κατὰ τὴν ΚΔ' Συνεδρίασιν (6.4.1827) τῆς ἰδίας Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπῆς, προβαλλούσης νὰ μεταβῇ ἐνταῦθα εἰ δέον, διὰ νὰ παρουσιάσῃ τὰς ἐπεξεργασίας τῆς πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ἀποδείξουσα τὰς καταχρήσεις»⁽⁴⁾.

Κατὰ τὴν ΚΕ' Συνεδρίασιν (7.4.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἐγινε πρὸς αὐτὴν ἑτέρα διαταγὴ ὑπ' ἀρ. 116 διορίζουσα νὰ παρῆρσιάζῃ αὐριον αὐτοσχέδιον λογαριασμὸν περὶ τῶν παλουμένων καὶ ἀπωλήτων Ἐθνικῶν προσόδων, περὶ τῶν παλουμένων Ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ ποία ποσότης χρημάτων ἐλήφθη ἐξ αὐτῶν, καὶ ποῦ ἔδωπα-νῆθη»⁽⁵⁾.

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Κ. Ν. Πονηροπούλου, παραστήσαντος καὶ διὰ ζώσης νὰ διορισθῇ Ἐπιτροπὴ ἀμερόληπτος καὶ ἀμέτοχος ἀπὸ τὰ πράγματα τῆς παρελθούσης Διοικήσεως, διὰ νὰ λάβῃ λόγον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐν Ὑπουργήμασι δοσοληψίας, καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Λοιδίνῳ Ἐπιτροπὴν, καὶ πρῶτον ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τῆς Οἰκονομίας. Ἐπιφέροντος δὲ ὅτι ὄλαι αἱ καταχρήσεις ἐπήγασαν καὶ πηγάζουν ἐκ τοῦ διότι δὲν ἔδωκε κανεὶς λόγον τῶν πράξεων του καὶ δὲν ἐτιμωρήθη ὁ κακὸς οὔτε ἀντημείφθη ὁ καλός.

Κατὰ συνέπειαν ἀπεφασίσθη νὰ διορισθῇ τοιαύτη Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ λάβῃ λογαριασμὸν τῶν ὅσοι ὀφείλουν νὰ δώσουν λόγον τῶν πράξεων τῶν εἰς τὸ ἔθνος· καὶ ὅσοι ἀποδειχθοῦν ὅτι ἐκαταχράσθησαν τὰ δημόσια νὰ ἰκανοποιήσουν τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον»⁽⁶⁾.

Κατὰ τὴν ΚΘ' Συνεδρίασιν (25.4.1827) ἐπροτάθη «νὰ ἐπιβληθῇ δασμὸς εἰς τὰ γεννήματα. . . καὶ καθ' ὅσον διαρκοῦν οἱ δασμοὶ νὰ μὴ ἐπιβληθῇ ἔρανος εἰς τοὺς πολίτας, μήτε ν' ἀπαιτῆται

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ. τόμ. VII, σελ. 62 ἐπ. Περί τῶν ἐκουσιῶν εἰσφορῶν βλ. Π. Δερτιλῆν, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 71 ἐπ., 129.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VII, σελ. 68.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VII, σελ. 123 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 14 ἐπ., βλ. καὶ Π. Δερτιλῆ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 42 ἐπ.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 38.

6) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 39 ἐπ. Σχετικὴ ἀπόφασις ἐλήφθη κατὰ τὴν ΛΗ' Συνεδρίασιν (25.1827) τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IX, σελ. 13, 14, 55-

παρ' αὐτῶν βιαιῶς δάνειον. Ἔγινε δεκτὴ ἡ πρότασις, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ τὴν ἐνεργήσῃ ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ» (1).

Κατὰ τὴν ἰδίαν συνεδρίασιν «ἐπροβλήθη νὰ παρειαχθῇ ὁ ἐσφράγιστος χάρτης εἰς τὴν Ἐπικράτειαν, ἀφοῦ προηγουμένως εὐρεθῇ ὁ τρόπος παρὰ τῆς Βουλῆς, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τούτου καταχρήσεων. Ἔγινε δεκτὴ ἡ πρότασις» (2).

Κατὰ τὴν ΛΑ' Συνεδρίασιν (26.4.1827) τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπῆς ἥτις παριστάνει τὰς καταχρήσεις τῆς προλαβούσης Κυβερνήσεως ἄχρι τέλους τῆς Γ. Περιόδου, καὶ προβάλλει εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ διακηρῦξῃ διὰ τοῦ τύπου·

Α'—Ἄσοι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλαν ἢ ἔδωσαν συνεισφοράν πρὸς τὸ Ἔθνος, νὰ εἰδοποιήσῃσι τακτικῶς περὶ τούτου.

Β'—Ἄσοι ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας ἔδωσαν ἐράνους πρὸς τὸ Ἔθνος, νὰ πράξῃσι τὸ αὐτό» (3).

«Ἐπροβλήθη νὰ θεωρηθῶσιν οἱ στρατιωτικοὶ λογαριασμοὶ τῶν εἰς ἐνέργειαν κατὰ τὴν Πελοπόννησον στρατευμάτων ἀπὸ τὴν Ἀντικυβερνητικὴν Ἐπιτροπὴν δυνάμει τῶν ἀποδεικτικῶν τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Κολοκοτρώνη καὶ νὰ ἐπικυρωθῶσιν ἀπὸ α' Μαῦου ἕως τέλους Μαρτίου, προσδιοριζομένην καὶ 400 χιλιάδων γροσίων ἀπὸ τὸ Γ' δάνειον πρὸς ἐξοικονόμησιν αὐτῶν» (4).

Κατὰ τὴν ΛΓ' Συνεδρίασιν (27.4.1827) τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 83 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 87 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 91 ἐπ. Εἶναι αὐτόχρημα τρομερὰ ὄσα περιέχει ἡ ἀναφορὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης (βλ. κείμενον αὐτῆς ἐν Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 151 ἐπ.). Ἐνδεικτικῶς σταχυολογοῦνται ἐκ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης αἱ παρατηρήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς καθ' ἃς «τὰ Ἐθνικὰ Κατάστιχα εἶναι νοθευμένα, καὶ πληρῆ ἀπὸ καταχρήσεις, πλαστοπαρτίδας, ἐλλείψεις, λάθη καὶ ἀνωμαλίας», «πόσα δὲ εἶναι ἀληθῆς τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τῆς Α', Β' καὶ Γ' Περιόδου, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκβῇ ἀπὸ κατάστροφον τοιαύτην τῶν ἐθνικῶν Καταστίχων, τὰ ὅποια εἶναι τοιαῦτα, ὡς νὰ μὴν εἶναι τελείως», «μῆτε Κατάστιχα Ἀποθηκῶν εὐρίσκονται, ὅπερ εἶναι σημεῖον καταχρήσεων», «εἰς τὰ Κατάστιχα εὐρίσκονται καὶ παράνομοι πωλήσεις Ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ ἀνύπαρκτοι πληρωμαὶ αὐτῶν, ὡς ἐπραξε κατὰ τοῦτο καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Οἰκονομίας τῆς Γ' Περιόδου εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθέντα Ἐθνικὰ κτήματα», «ἐκ τούτου δὲ ἀποδεικνύεται ὁ Γεν. οὗτος Γραμματεὺς (Ν. Οἰκονόμου), πλαστογράφος καὶ κλέπτῃς δημοσίων χρημάτων», «πολλὰ χρήματα καὶ ἄλλα πράγματα τὰ ὅποια ἐδίδοnton ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Οἰκονομίας πρὸς διαφόρους δὲν εἶναι σημειωμένα πρὸς χρέος τῶν Παρτίδων αὐτῶν, ἀλλ' εἰς χρέος ἄλλων Παρτίδων», «ἐκ δὲ τῶν συνεισφορῶν, αἱ ὅποια ἐδόθησαν πρὸς τὸ Ἔθνος ἀπὸ τοὺς Φιλελλήνας... καὶ αἱ ὅποια ἐμποροῦν νὰ ἀναβαίνουν εἰς Μιλλιόνια Γροσίων, δὲν εὐρίσκονται περασμένα εἰς τὰ Κατάστιχα, εἰμὴ μόνον μερικτὰ ἑκατοντάδες χιλιάδων γροσίων».

Ἀτασθαλίαι καὶ ἐλλείψεις διεπίστωσε καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν Λογιστικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς ἐκθεσίν της ἀπὸ 18.7.1829 πρὸς τὴν Δ' Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν. Βλ. κείμενον εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 657 ἐπ. Ἀντιθέτως, ὅταν ἤλθεν ὁ Καποδίστριας εἰς τὴν Ἑλλάδα «ἐξέδωκεν αὐστηροτάτας διαταγὰς πρὸς πάταξιν τῶν ἀθαιρησίων καὶ καταχρήσεων καὶ συνέστησεν αἰματηρὰς οἰκονομίας», Μ. Νεγρεπόντη - Δελιβάνη, Ἡ Συμβολὴ τοῦ Καποδίστρια εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος, σελ. 9.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 98.

«'Ανεγνώσθη ἀναφορά τοῦ Κυρίου Ν. Κορφιωτάκη προβάλλοντος ὅτι οἱ Κ. Ἐμμ. Μελετόπουλος καὶ Α. Τσορτσάκης διορισθέντες πέρυσιν ἐπιστάται νὰ συνάξουν τὰς ἐθνικὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας Μισιτρᾶ, ἐσύναξαν ὄχι μόνον αὐτάς, ἀλλὰ καὶ δασμοὺς μεταξίων, καὶ ἄλλων τοιούτων εἰδῶν, τὰ ὅποια δὲν φαίνονται πούποτε εἰς τὰ ἐθνικὰ Κατάστιχα».

Γράφει δὲ ἐν συνεχείᾳ ὁ ἐν λόγῳ Κορφιωτάκης :

«Προβάλλω λοιπὸν μὲ σέβας εἰς τὴν Σ. Ἐθν. Συνέλευσιν νὰ διορίσῃ νὰ ἐξεταθοῦν οἱ τῶν τοιούτων εἰδῶν λογαριασμοί, παρομοίως τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐπαρχιῶν, διότι πολλὰ ὀλίγα ἐμβήκαν εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ αὐτὰ μόνον 5 καὶ 6 πολῖται τὰ καταχράσθησαν καὶ καταχρῶνται, καὶ ὁ λαὸς δὲν ὠφελήθη».

Ἡ ἐν λόγῳ ἀναφορά ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ ἀπεφασίσθη νὰ διευθυνθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπὴν» (1).

Κατὰ τὴν ἰδίαν Συνεδρίασιν :

«'Ανεγνώσθη ἀναφορά τοῦ Κυρίου Ν. Πονηροπούλου ζητοῦντος νὰ διορισθῇ ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἀνθρώπους ἀσχέτους καὶ ἀμερολήπτους, διὰ νὰ θεωρήσῃ τοὺς λογαριασμοὺς πρῶτον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Οἰκονομίας, καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸ Κριτήριον τὸν ἀποδειχθέντα ἔνοχον» (2).

Μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἀπεφασίσθη νὰ διορισθῇ ἀνέκλητος Δικαστικὴ Ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ ἀνθρώπους ἀσχέτους, ἀμερολήπτους καὶ εὐπολήπτους, διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ὀφειλοντας νὰ δώσουν λόγον ἐπάνω εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν λογαριασμῶν τῆς ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ν' ἀποφασίσῃ κατὰ τὸ δίκαιον» (3).

Κατὰ τὴν ΑΔ' Συνεδρίασιν (28.4.1827) :

«'Ανεγνώσθη ἀναφορά τοῦ Κ. Ν. Ἰγγλέση προβάλλοντος ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ζημωθῇ ἡ Νήσος Σαντορίνη τὸν ὅποιον ἐπέβαλεν ἐπὶ τοῦ οἴνου ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, καὶ ἐπλήρωσαν μόνον οἱ Σαντοριναῖοι, ἔρανον, ἀνὰ δύο γρόσια τὴν Βαρέλλαν. . . . Καὶ ἐπειδὴ ἐπληροφορήθη ἡ Συνέλευσις ὅτι δὲν ἔγινεν ἡ διανομὴ τῆς τοιαύτης εἰσπράξεως καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν ἐπὶ τὸν οἶνον, καὶ ἐπομένως ἀδικοῦνται οἱ Σαντοριναῖοι, ἀπεφασίσθη ν' ἀποζημιωθῶσιν ἀπὸ τὰς φειτινὰς εἰσπράξεις τῆς Νήσου τῶν» (4).

Κατὰ τὴν ΛΕ' Συνεδρίασιν (29.4.1827) τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«'Ανεγνώσθη ἀναφορά τοῦ Α. Στολάρχου προβάλλοντος ν' ἀφιέρωσῃ ἡ Συνέλευσις τοὺς δασμοὺς τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους διὰ τὰς ἐπείγουσας ἀνάγκας τοῦ Στόλου.

Συζητήσεως γενομένης, ἀπεφασίσθη νὰ βάλῃ ἀμέσως τὰς Κυκλάδας εἰς ὑποθήκην ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, καὶ νὰ λάβῃ 30 χιλιάδας ταλλήρων διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ πρὸς τὸν Λόρδον, προσκαλούμενον παρὰ τῆς Συνελεύσεως νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν δασμῶν διὰ τὸ κοινωφελέστερον» (5).

«Συζητήσεως γενομένης, ἐπειδὴ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Δασμῶν προσεκλήθη ὁ Στολάρχος νὰ συνδράμῃ τὴν Ἐπιτροπὴν, ἀπεφασίσθη νὰ διορίσῃ αὐτὴ ἐπιστάτας διὰ τὴν συλλογὴν

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 106, 107.

2) Ὁ ἐν λόγῳ Ν. Πονηρόπουλος ἦτο Ὑπουργός, φαίνεται δὲ ὅτι ἐχολώθη δι' ὅσα κατεμαρτύρησε κατ' αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1827 ἀναφορὰν τῆς (ἀνωτέρω ὑποσ. 3, σελ. 17) καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησε τὸν διορισμὸν Ἐπιτροπῆς «ἀπὸ ἀνθρώπους ἀσχέτους καὶ ἀμερολήπτους».

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 108.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 115 ἐπ.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 128 ἐπ.

τῶν Δασμῶν, νὰ βάλῃ δὲ ἀμέσως εἰς ὑποθήκην τοὺς Δασμοὺς τῶν Κυκλάδων Νήσων διὰ νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῶν τάλληρα 30.000., καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ τὸν Στόλαρχον» (1).

Κατὰ τὴν ΑΖ' Συνεδρίασιν (1.5.1827) προσεκλήθη ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ :

«νὰ παραδώσῃ ἅμα λάβῃ τὰ κατάστιχα καὶ τὰ ἐγγράφα τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, εἰς τοὺς Γραμματεῖς αὐτοῦ, διὰ νὰ τὰ τελειώσουν νὰ κάμουν τὸν Ἴσολογισμὸν καὶ νὰ τὰ παραδώσουν τελειωμένα πρὸς τὴν Βουλὴν» (2).

Κατὰ τὴν ΔΗ' Συνεδρίασιν (2.5.1827) ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιγοῦ Κολοκοτρώνη :

«προβάλλοντας νὰ καταργηθοῦν τὰ παρὰ τῶν ποιμένων πληρονόμα Ταμπάκια καὶ Νόμιστρα, καθὸ παθόντων ὅλα τὰ κακὰ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τόσον ἀπὸ τὸν ἐχθρόν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν στρατιώτην.

Ἐνεκρίθη τὸ πρόβλημα, καὶ διευθύνθη ἡ ἀναφορὰ του πρὸς τὴν Ἀντικυβερνητικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ ἐνεργηθῇ» (3).

Οὕτω καθιεροῦντο αἱ ἀπαλλαγαὶ ἀπὸ τὴν γενικῶς ἰσχύουσαν φορολογίαν, αἱ ὁποῖαι, διὰ διαφόρους λόγους σκοπιμότητος, δὲν εἶναι ἀσυνήθεις οὔτε σήμερον.

Μετὰ τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Κολοκοτρώνη ὑπεβλήθη ἀναφορὰ ἀπὸ 23.7.1829 τοῦ Πληρεξουσίου τοῦ Νησίου Κωνσταντίνου Νικολάου πρὸς τὴν Δ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, διευθυνθεῖσα εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπὴν, ἔχουσα οὕτω :

«Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν

ΟΤΕ οἱ λαοὶ ψηφοφοροῦντες ἐκλεξαν ἡμᾶς πληρεξουσίους των, εἰς τοὺς περιορισμοὺς τοὺς ὁποῖους δεδώκασιν ἡμῖν, ἐνετείλαντο ἐπομένως, ἵνα παρασταθέντες ὁμιλήσωμεν ἐντόνως εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Σεβαστὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, ὅπως σκεπτομένη δώσῃ καὶ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀνήκουσαν παραμυθίαν καὶ ἐλάφρωσιν ἐπάνω εἰς τὰς ἐτησίους προσόδους, τὰς ὁποίας εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ δίδωσι.

Κατὰ χρέος μου λοιπὸν ἀναπόδραστον, προτείνων αὐτὸ τοῦτο, δίδω τὴν ἐφεξῆς πληροφορίαν εἰς τὴν Σεβαστὴν ταύτην Ἐθνοσυνέλευσιν.

Ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Πελοποννήσου, καταγινόμενοι διαιροῦνται εἰς δύο ἐνασχολήσεις.

Οἱ μὲν, εἰς διαφόρους τέχνους, οἱ δὲ, εἰς τὴν Γεωργικὴν. Οἱ πρῶτοι, οὐ μόνον ὑπερπλουτοῦσι καὶ χαίρουσι κατὰ πάντα λόγον ἀσυδοσίαν, ἀλλ' ἐγνωρίσαν ἐν ταύτῃ τῇ ἐποχῇ καὶ ἀληθῆ ἐλευθερίαν.

Οἱ δεῦτεροι, οἱ ἐργαζόμενοι δηλαδὴ τὴν γῆν, κοντὰ ὀδοῦ ἕκαμαν τόσας θυσίας καὶ ὑπέστησαν τόσα δεινὰ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας, οὐ μόνον δὲν ἔλαβον παραμικρὰν παραμυθίαν εἰς τὰ αὐτῶν ἀτυχήματα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον πολυειδῶς καταθλίβονται καὶ δίδουσι δοσίματα τόσα, ὥστε ἐπὶ τῆς τυραννίας δὲν ἔδιδον, καὶ δὲν γνωρίζουσιν ὅπως οὖν ἐλευθερίαν, ἀλλ' αἰχμαλωσίαν ἀφόρητον.

Ὅθεν, διὰ νὰ παρηγορηθῶσι καὶ αὐτοὶ οἱ λαοί, ἡ Σεβαστὴ αὕτη Συνέλευσις, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐφεύρῃ ἕναν μέσον ὄρον, καὶ νὰ ἐλαφρώσῃ αὐτοὺς μὲ οἰονόηποτε τρόπον ἐγκρίνει, ἢ τέλος πάντων νὰ ἐκπέσῃ τὸ ἐν τρίτον· καὶ τοῦτου γενομένου, οὐ μόνον ἡ Ἐθνικὴ γῆ θέλει καλλιεργηθῆ διπλασίως, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον θέλει ὠφελῆθῃ ἐν τρίτον περισσότερον» (4).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 132.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 144.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IX, σελ. 16.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 730 ἐπ.

Κατὰ τὴν ΑΘ' Συνεδρίασιν (3.5.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς, ζητούσης πόρον χρηματικὸν πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Πατρίδος· ὅτι ὁ Ἀρχιστράτηγος ζητεῖ 4. χιλιάδας τάλληρα διὰ τὸ κατὰ τὴν Ἀττικὴν στρατόπεδον.

Κατὰ συνέπειαν ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιβάλῃ ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη Δασμὸν εἰς τὸ ἄλας, ἀνά δύο παράδες τὴν ὀκάν, καθ' ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν· νὰ ἐκθέσῃ ἐπὶ τακτικῆς δημοπρασίας τὰς ἀπολήτους Προσόδους, καὶ νὰ κάμῃ δάνειον δι' ὑποθήκης τῶν Δασμῶν» (1).

Ἦς προέκυψεν ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα ἀποσπάσματα πρακτικῶν Συνεδριάσεων τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων, αἱ χρηματικαὶ ἀνάγκαι τοῦ ἀγῶνος ἦσαν τεράστιαι. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν Γ' ἐν Τροιζήνι Ἐθνικὴν Συνέλευσιν (Μ' Συνεδρίασις τῆς 4.5.1827) :

«Ἰδ' — Ἀνεγνώσθη Διακήρυξις (ὑπ' ἀρ. 159) πρὸς ἅπαντας τοὺς κατοικοῦντας καὶ παροικοῦντας εἰς τὴν ἄλλοτριαν Ἑλληνας, προσκαλοῦσα αὐτοὺς νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Πατρίδα· καὶ ἐνταυτῷ νὰ συνεισφέρουν εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα, ἀποστέλλοντες εἰς αὐτὴν βοηθήματα κατὰ μίμησιν τῶν Εὐρωπαϊῶν» (2)

Εὐθὺς ἀμέσως δὲ ἀνεγνώσθη ἑτέρα :

«Διακήρυξις (ὑπ' ἀρ. 160) προσκαλοῦσα τοὺς Φιλέλληνας, τοὺς Ἑλληνας, καὶ ἀπαξάπαντας, ὅσοι ἔστειλαν συνεισφοράς χρημάτων, τροφῶν, ὄπλων, καὶ πολεμοφοδίων εἰς τὴν Πατρίδα, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Πολέμου μέχρι τῆς σήμερον, ν' ἀναγγείλωσι πρὸς τινὰς καὶ διὰ τίνων τὰ ἔστειλαν, διὰ θὰ γνωρίζῃ τὸ Ἔθνος τοὺς εὐεργέτας του, καὶ νὰ δεῖξῃ πρὸς αὐτοὺς τὴν εὐγνωμοσύνην του» (3).

Εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυβερνήτου, ὁ ὁποῖος ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τῶν μελῶν τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, περιλαμβάνετο καὶ περίληψις τοῦ «καταστρωμένου λογαριασμοῦ» (ὡς εἶχε μεταφρασθῆ ὁ γαλλικὸς ὄρος Compte Rendu, τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὁ Κυβερνήτης), ὁ ὁποῖος, ὡς ἀνεγράφετο, «θέλει σὰς παραστήσει ἀποτελέσματα, ὥστε δι' αὐτὰ ταῦτα θέλετε ἐκ νέου εὐγνωμονεῖ πρὸς τοὺς Σεβαστοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τόσους λαμπροὺς καὶ γενναίους ἄνδρας εὐνοσιτάτους εἰς τὴν ὑπόθεσίν της» (4).

Ἡ Δ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις κατὰ τὴν ΙΒ' Συνεδρίασιν (26.7.1829) αὐτῆς ἐνέκρινε ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποῖου :

«Τὸ σύστημα τῆς ἐκθέσεως καὶ εὐθύνης τῶν οἰκονομικῶν λογαριασμῶν, τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις ἠκολούθησε μέχρι τοῦδε ἐγκρίνεται· ἀλλὰ μία ἐπίτηδες ἐπιτροπὴ θέλει ἀναθεωρήσει ὄλους τοὺς λογαριασμοὺς, ὅσους ἐπαρουσίασεν ἢ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπῆς καὶ τὸ Φροντιστήριον» (5).

1) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 39 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 51 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 52 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. Χ, σελ. 139, ἐνθα παρατίθεται «περίληψις τοῦ λογαριασμοῦ τῶν ἐσόδων, καὶ τῶν ἐξόδων τῆς Ἐπικρατείας μετὰ τὸν Ἰανουάριον 1828, ἕως τὴν 30 Ἀπριλίου 1829», ἅτινα ἀνήρχοντο εἰς 25.618.664 : 34 γρόσια Τουρκικὰ.

5) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 66 ἐπ., 73 ἐπ. 151 ἐπ., 153 ἐπ. Διὰ τοῦ ὄρου «Φροντιστήριον» ὀνομάζετο τὸ «Υπουργεῖον τοῦ Πολέμου» (κατὰ τὸν Τρικούπη) ἢ ἡ Ἐπιμελητεία τοῦ Στρατοῦ.

Περαιτέρω ἐν τῷ ψηφίσματι τούτῳ καθορίζετο ὅτι :

«Ἡ Κυβέρνησις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ τρέχοντος ἔτους, δὲν θέλει κάμει οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τοὺς ὑπάρχοντας κανονισμούς, οὔτε εἰς τὰ τελωνιακὰ δικαιώματα περὶ τὰ εἰσπράγματα καὶ ἐξερχόμενα, οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους κλάδους τῶν δημοσίων προσόδων, δεκάτων δηλονότι, τριτοδεκάτων καὶ λοιπῶν ἄλλὰ διὰ τῆς συμπράξεως τῆς Γερουσίας θέλει σπεύσει χωρὶς ἀναβολῆς εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἰδίων ἐκείνων κανονισμῶν, διὰ νὰ παραιοῦσιν εἰς αὐτοὺς ὅλας τὰς τροπολογίας, αἱ ὁποῖαι ἤθελον νομισθῆ συντελεστικάι.

1) Τοῦ νὰ καταστήσῃ εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ τρέχοντος ἔτους τὴν ὅσον ἐνδέχεται δικαίαν καὶ ὁμοιόμορφον διανομὴν τῶν φόρων καὶ τὸν κανονισμὸν τῶν δασμοτελωνίων.

2) Τοῦ νὰ καταργήσῃ τὰ τριτοδέκατα χωρὶς νὰ στερήσῃ τὸ Κράτος ἀπὸ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους.

3) Τοῦ νὰ διοργανώσῃ τὸν τρόπον τῆς εἰσπράξεως οἰκονομικώτερον διὰ τὸ Ἔθνικὸν Ταμείον, καὶ εὐκολώτερον διὰ τοὺς πολίτας».

γ) Θέματα ἀφορῶντα εἰς κρατικὰ δάνεια

Ὡς προέκυπεν ἐκ τῶν προεκτεθέντων καὶ θὰ καταδειχθῆ ἔτι περαιτέρω ἐν συνεχείᾳ, αἱ χρηματικαὶ ἀνάγκαι τῆς ἐν ἐπαναστάσει Ἑλλάδος ἦσαν τεράστιαι (1). Ὡς εἰς ἐκ τῶν πόρων πρὸς ἐξέυρεσιν χρημάτων ἐχρησιμοποιήθη ὁ κρατικὸς δανεισμός, ὁ ὁποῖος ἄλλως τε εἶναι ἔκτοτε εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν ἐκάστοτε ἑλληνικῶν κυβερνήσεων. Οὕτω :

Κατὰ τὴν δωδεκάτην συνεδρίασιν (ιε' Ἀπριλίου 1823) τῆς Β' Ἐθνοσυνελεύσεως ἀναγράφεται εἰς τὰ πρακτικὰ τὸ ἑξῆς :

Ἡ Διοίκησις «νὰ δανεισθῆ βάλουσα καὶ εἰς ὑποθήκην ἔθνικὰ κτήματα, καὶ νὰ ἐκποιήσῃ» τοιαῦτα (2).

Κατὰ τὴν Β' Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (7 Ἀπριλίου 1826) :

«Ἀνεγνώσθη ἔγγραφο τοῦ ἐκτελεστικοῦ (ὑπ' ἀριθ. 18858) διὰ τοῦ ὁποίου προσκαλεῖ τοὺς Πληρεξουσίου τῆς Πελοποννήσου νὰ ἐπιταχύνωσι τὸ δάνειον τοῦ Τμήματος τῆς Πελοποννήσου.....» (3).

Κατὰ τὴν Γ' Συνεδρίασιν (8 Ἀπριλίου 1826) τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῆς ἐπταμελοῦς Ἐπιτροπῆς τῆς διορισθείσης εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος περὶ τοῦ δανείου», ὅπερ καὶ ἐνεκρίθη (4). Ἐψηφίσθη δηλ. «α'.—νὰ ἀνοιχθῆ εἰς τὴν Ἰονικὴν Ἐπτανήσον δάνειον πραγματικὸν ἑκατὸν χιλιάδων ταλλήρων Ἰσπανικῶν.

β'.—Τὸ δάνειον τοῦτο ν' ἀσφαλισθῆ δι' ὁμολογιῶν ἴσης ποσότητος ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν κτημάτων.

1) Ὡς ἐκ τούτου προκαλεῖ βαθυτάτην θλίψιν ἢ διαπίστωσις τοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 586, καθ' ἣν «δυστυχῶς ὁ καιρὸς καὶ τὰ χρήματα εἰς πᾶν ἄλλο εἶχον δαπανηθῆ ἢ εἰς τὰς ἀληθεῖς τοῦ πολέμου ἀνάγκας».

2) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. II, σελ. 78, βλ. ὁμοῦ τροποποίησιν εἰς τόμ. III, σελ. 15 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 57, βλ. κείμενον ἐγγράφου αὐτόθι τόμ. V, σελ. 36 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 59 ἐπ. βλ. κείμενον ψηφίσματος σελ. 87 ἐπ., βλ. ἔπιστολὴν πρὸς τὴν 7μελῆ Ἐπιτροπὴν αὐτόθι σελ. 127, ἀναφορὰν τῆς Ἐπιτροπῆς, τόμ. V, σελ. 41 ἐπ.

γ'.—Ὁλη ἡ ποσότης τοῦ δανείου, καὶ ὁ συμφωνηθησόμενος τόκος, θέλουσιν ἐξοφληθῆναι μετὰ ὀλόκληρα δύο ἔτη.

δ'.—Τὰ ἐκ τοῦ δανείου χρήματα νὰ χρησιμεύσουν διὰ τὸ μέλλον, μόνον εἰς μισθοὺς καὶ τροφάς τοῦ στόλου, εἰς ἐπισκευὴν καὶ τροφάς διὰ τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὰ ἐξωθεν αὐτοῦ συστηθησόμενα στρατόπεδα».

Αἱ ὁδηγίαι μάλιστα αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν πρὸς τοὺς ἐν Ζακύνθῳ Ἐπιτρόπους προσδιώριζον ἐπακριβῶς πῶς θὰ διατεθοῦν τὰ χρήματα τοῦ δανείου τούτου (1).

Κατὰ τὴν Ζ' Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (13 Ἀπριλίου 1826) ἀνεγνώσθη σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἀναγνωρίσεως τῶν εἰς Λόνδρον δύο δανείων, τὸ ὁποῖον, ἐπιδιορθωθὲν» ἐνεκρίθη (2).

Ἐπειδὴ ἡ Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν, ὡς ἐλέχθη, νὰ ἀναβάλλῃ τὰς ἐργασίας τῆς, συνέστησεν ἑνδεκαμελῆ Ἐπιτροπὴν, ἀποκληθεῖσαν «Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος», εἰς τὴν ὁποίαν ἀνετέθη «ἡ ὀλικὴ Κυβέρνησις τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων» (3).

Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἔδωσε συγκεκριμένας ὁδηγίας πρὸς τὴν Διοικητικὴν ταύτην Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνοντο καὶ τὰ ἑξῆς :

«Νὰ διορίξῃ καὶ εἰσπράττῃ φόρους, δασμοὺς καὶ βιαιὸν δάνειον ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας, μεταχειριζομένη ὅλη τὴν δραστηριότητα, ἥτις ἀπαιτεῖται εἰς τοιαύτας δεινὰς καὶ κρίσιμους περιστάσεις.

(Γ'). Ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀνοίγῃ δάνειον ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ μὲ τὴν ὑποθήκην τῶν ἑθνικῶν κτημάτων» (4).

Κατὰ τὴν Η' Συνεδρίασιν (24.2.1827) τῆς Γ' ἐν Ἐρμιόνη Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀντίγραφον ἀναφορᾶς τοῦ Μάνθου Χ. Ἀνδρέου πρὸς τὴν τοπικὴν Διοίκησιν τῆς Ὑδρας, εἰδοποιούντος ὅτι οἱ Σαντοριναῖοι δὲν θέλουσιν ν' ἀποδώσουν τὸ ἐπὶ τῶν κρασιῶν ὑπὲρ τοῦ Στόλου διωρισμένον παρὰ τῆς Διοικήσεως δάνειον. Ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ πρὸς τοὺς Σαντοριναίους διαταγὴ τῆς Συνελεύσεως, προτρεπτικὴ περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ δανείου τούτου» (5).

Κατὰ τὴν ΚΒ' Συνεδρίασιν τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως «ἐπροβλήθη νὰ ἐκδοθῇ ψήφισμα ἐπιτρέπον εἰς τὸν Κυβερνήτην νὰ πραγματοποιῆ δάνειον ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν στρατευμάτων» (6).

Τὸ δάνειον μέχρι «πέντε μιλλιουνίων διστήλων ταλλήρων πραγματικῶν, ἦτοι ἐκκαθαρισμένων, δι' ὑποθήκης τῆς Ἐθνικῆς γῆς πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δα-

1) Βλ. ταύτας εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 88 ἐπ., 124 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 78, βλ. καὶ σελ. 79, τὸ κείμενον τοῦ ψηφίσματος εἰς σελ. 114 ἐπ. Περὶ τῶν δανείων τῆς Ἀνεξαρτησίας βλ. Σπ. Μαρκεζίνη, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. I, σελ. 27 ἐπ., Π. Δερτιλῆν, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 64 ἐπ. καὶ Κ. Παπαρηγόπουλον, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 620, 642 καὶ 645 διαπιστοῦντα «ὅπόσον ἀσεβῶς καὶ ταχέως ἐγίνοντο ἄφαντα τὰ ἱερά ταῦτα χρήματα».

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 103.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IV, σελ. 105.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VI, σελ. 104 ἐπ.

6) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VII, σελ. 133 καὶ τόμ. VIII, σελ. 6, 44, βλ. καὶ σελ. 89.

νεισιτών» ἐνεκρίθη διὰ ψηφίσματος τῆς 8ης Ἀπριλίου 1827 (1). Διὰ τοῦ δανείου τούτου ἐπρόκειτο νὰ πληρωθοῦν οἱ τόκοι τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου δανείου.

Κατὰ τὴν Μ' Συνεδρίασιν (4.5.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη τὸ περὶ πόρου ζήτημα τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ συζητήσεως γενομένης ἀπεφασίσθη νὰ δοθῇ πρὸς αὐτὴν ἄδεια νὰ κάμῃ δάνειον ἄνευ ὑπόθηκῆς ἐντὸς τῆς Ἐπικρατείας εἰς χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου· ἀλλὰ νὰ μὴ μεταχειρισθῇ περὶ τούτου καμμίαν βίαν» (2).

Κατὰ τὴν ΙΕ' Συνεδρίασιν (30.7.1829) μετὰ μακρὰς «διαφιλονεικῆσεις καὶ συζητήσεις» ἐπεκυρώθη ψήφισμα «περὶ χρεῶν τῶν Κοινοτήτων», εἰς τὸ ὁποῖον ὀρίζεται, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ ὅτι :

«Ἀφοῦ ἀποφασίσθη τὸ χρέος κατὰ τὸν λόγον τοῦ δικαίου, ἡ ὀλικὴ αὐτοῦ ποσότης θέλει καταχωρισθῇ εἰς τὸν Κώδικα τοῦ ἐθνικοῦ χρέους, ὁ δὲ δανειστής θέλει λαμβάνει τοὺς τόκους, καὶ βαθμηδὸν τὸ κεφάλαιον κατὰ τὰς συμβάσεις, τὰς ὁποίας θέλει συμφωνῆσει μὲ τὴν Κυβέρνησιν» (3).

Κατὰ τὴν ΙΒ' (26.7.1829) Συνεδρίασιν τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐνεκρίθη ψήφισμα διὰ τοῦ ὁποίου ὠρίζετο, ὅτι :

«Γ'. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν πληρεξουσιότητα νὰ ἐξακολουθῇ τὰ κινήματά της παρὰ ταῖς Συμμάχοις Αὐλαῖς, διὰ ν' ἀπολαύσῃ παρὰ τῆς μεγαλοδορίας τῶν τῆν ἐγγύσιν, τὴν ὁποίαν ἐξητήσατο περὶ τοῦ δανείου τῶν ἐξήκοντα μυλλιονίων φράγκων.

Δ'. Ἐὰν αἱ ἐλπίδες, τὰς ὁποίας τρέφει περὶ τούτου τὸ Ἔθνος, δὲν ἤθελαν πραγματοποιηθῆ, ἡ Κυβέρνησις ἔχει παρὰ τοῦ Ἔθνους τὴν πληρεξουσιότητα νὰ συμφωνῆσῃ, ὅπως ἤθελε κρίνει συμφερότερον, ἀπὸ ξένους τραπεζίτας, ἐν δάνειον, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει προσδιορίσει ἕνα ἢ ἄλλον κλάδον τῶν εἰρημένων προσόδων εἰς πληρωμὴν τοῦ τόκου τοῦ νέου τούτου δανείου, καὶ τὴν ἀπόσβεισιν τοῦ ἰδίου κεφαλαίου, δίδουσα προσέτι εἰς τοὺς δανειστάς τὰς ὁποίας ἐγγυήσεις προσφέρουσιν οἱ ἄλλοι ἐθνικοὶ πόροι.

Ε'. Ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀσχοληθῇ ὅσον τὸ συντομώτερον εἰς τὸ ἐξωτερικὸν χρέος, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὸ παρουσιασθὲν σχέδιον περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου· ἀλλὰ, θεμελιουμένη εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ ἐπιείκειαν, θέλει προχωρήσει εἰς συμβάσεις μεθ' ὅσων ἔχουσιν ἀποδεικτικὰ τῶν δανείων τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου, καὶ τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου [ἔτους], προσπαθοῦσα νὰ φέρῃ εἰς πέρας αὐτὴν τὴν διαπραγματεύσιν, διὰ ν' ἀπαλλάξῃ ἐντίμως καὶ τὸ Ἔθνος ἀπὸ τοῦ γενικῶν χρέος του, καὶ τὰ ἐθνικὰ κτήματα ἀπὸ τὴν ὑπόθηκην τούτου τοῦ χρέους» (4).

δ) Θέματα μισθοδοσιῶν ἐπιδομάτων καὶ συντάξεων

Ἐν ἐκ τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀψηχόλησαν ἐντόνως τὰς πρώτας ἐπαναστατικὰς Ἑλληνικὰς Κυβερνήσεις ἦτο τὸ τῆς καταβολῆς μισθῶν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους εἰσέτι διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς παρέχοντας

1) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 103 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 28 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 94, 168.

4) Μάμουκα, ἔνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 153, βλ. καὶ σελ. 66 καὶ 74.

τάς ὑπηρεσίας των πρὸς τὸ Κράτος (!). Διὰ τοῦτο συχνότατα ἤχθησαν ἐνώπιον τῶν τεσσάρων πρώτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων τοιαῦτα θέματα ὡς καὶ θέματα ἐπιδομάτων καὶ συντάξεων. Καὶ συγκεκριμένως :

Κατὰ τὴν ΙΣΤ΄ Συνεδρίασιν (14.3.1827) τῆς Γ΄ ἐν Ἑρμιόνη Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορά τοῦ Γεν. Ἀρχηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ἀπαιτοῦντος γρόσια 18.000 διὰ τὰ ἔξοδά του εἰς 200 στρατιώτας ὅπου εἶχε φρουρὰν διὰ δύο μῆνας· ἀνετέθη καὶ αὕτη εἰς τὴν περὶ τοῦ πόρου Ἐπιτροπὴν» (?).

Κατὰ τὴν ΚΑ΄ Συνεδρίασιν (30.3.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορά τοῦ Φρουράρχου τῆς Συνελεύσεως ζητοῦντος ἐξοικονόμησιν διὰ τὴν φρουρὰν, ἀπαιτοῦσαν μισθοὺς καὶ τροφάς. Ἐγινε συζήτησις, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ δοθῶν τὰ εἰς Ἑρμιόνην ἀποφασισθέντα Γρ. 10.000 καὶ νὰ γενῆ φροντίς περὶ μεγαλυτέρας ἐξοικονομήσεως» (?).

Κατὰ τὴν ἰδίαν (ΚΑ΄ τῆς 30.3.1827) συνεδρίασιν :

«δ΄. Ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τοῦ Α΄ Στολάρχου Κοχράνου προβάλλοντος εἰς τὴν Συνέλευσιν. 3. Νὰ προκηρῦξη ἡ Συνέλευσις, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς καὶ ὁ Ναυτῆς καὶ ὁ Ἀξιωματικὸς θέλει λαμβάνει τακτικῶς τὸν μισθὸν του. καὶ ὅτι οἱ πληγωμένοι, αἱ χῆραι, καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν θανατουμένων εἰς τὸν πόλεμον θέλει ἔχουν τὸν πόρον τῆς ζωῆς των» (!).

Κατόπιν τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ Κόχραν ἐξεδόθη ψήφισμα δυνάμει τοῦ ὁποίου :

«Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΙΤΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

ΘΕΩΡΟΥΣΑ ὅτι εἶναι δίκαιον οἱ ὑπηρετοῦντες τὴν Πατρίδα νὰ τρέφονται καὶ ἀπὸ τὴν Πατρίδα.

Θεωροῦσα, ὅτι ἡ Πατρίς οὔσα ἡ κοινὴ Μήτηρ ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ὀφείλει νὰ περιθάλλῃ ὡς τέκνα τῆς τὰς οικογενείας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς θανατουμένων·

Ψ η φ ί ζ ε ι

Α΄. Οἱ θαλάσσιοι Ναῦται καὶ Ἀξιωματικοί, ὅσοι εὐρίσκονται εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος, θέλει πληρώνονται κατὰ μῆνα τὸν μισθὸν των, κατὰ τὸν διορισμὸν ὅπου ἤθελε κάμει ἡ Διοίκησις. . .

Γ΄. Αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν ὑπὲρ Πατρίδος θανατουμένων, θέλει ἔχωσι σταθερὸν πόρον τῆς ζωῆς των.

1) Δυστυχῶς διετίθεντο χρήματα καὶ διὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἔνεκα τῶν ὁποίων «τὸ ἔθνικόν ταμεῖον εἶχε σχεδὸν κενωθῆ», ὡς γράφει ὁ Παπαρρηγόπουλος, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 640, παραθέτων τὸ λεγόμενον ὑπὸ Α. Κ. Ὁρλάνδου.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VII, σελ. 51, βλ. τὰς συναφεῖς ἀναφορὰς τῆς «ἐπὶ τῆς Δημοσίου Οἰκονομίας Ἐπιτροπῆς τῆς Γ΄ τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῆς Συνελεύσεως» σελ. 54 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VII, σελ. 96 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VII, σελ. 99, 101.

Δ'. Ἡ θεραπεία καὶ περίθαλψις τῶν τραυματιζομένων ἀνατίθεται εἰς τὴν φροντίδα τῆς Διοικήσεως· ὅσοι δὲ ἐκ τούτων ἀποκατασταθῶσιν ἀνίκανοι νὰ ζῶσιν ὑπηρετοῦντες, θέλει ἔχουν τὸν αὐτὸν πόρον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν ἐπὶ ζωῆς τῶν» (1).

Οὕτως ἀπὸ τῆς 5 Ἀπριλίου 1827 ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς τακτικῆς μισθοδοσίας τῶν παρεχόντων τὰς ὑπηρεσίας τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα, ἢ περίθαλψις τῶν ἐν πολέμοις τραυματιζομένων καὶ ἢ συνταξιοδότησις ἀνικάνων, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, τῶν ἀποκαλουμένων σήμερον θυμάτων πολέμου.

Κατὰ τὴν ΚΔ' Συνεδρίασιν (6.4.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«δ'. Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Κ. Α. Λοιδωρική προβάλλοντος ν' ἀνταμιεφθῆ ἡ Φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.....» (2).

Ἡ ἀναφορὰ αὕτη «ἔμεινεν εἰς σκέψιν». Ἐνεκρίθη ὁμως ὁμοφώνως κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν «ἀναφορὰ τῶν Πληρεξουσίων τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, ζητούντων νὰ πληρωθοῦν οἱ μισθοὶ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ καὶ Αἰτωλικῷ μελῶν τῆς.....» (3).

Εἰς μεταγενεστέραν ὁμως Συνεδρίασιν (ΚΣΤ' τῆς 8.4.1827) (4) ἀνεγνώσθη καὶ ἐνεκρίθη ψήφισμα, εἰς τὸ ὁποῖον :

«Α — Προσδιορίζεται ἀνταμιεφθῆ γῆς καὶ ἐλαιῶν, ἐκ τοῦ Ἐλαιῶνος τοῦ ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Ἀθηνῶν, πρὸς ἅπαντας τοὺς πολιορκημένους, ὅσοι ἀθλήσουν ἄχρι τέλους εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς οἰκογενεὰς τῶν ὑπὲρ αὐτῆς τεθνατωμένων, καὶ εἰς τοὺς πεζοὺς ὅσοι διεκινδύνευσαν ἀποκομίζοντες εἰδήσεις.

Β'. Ἡ ἀνταμιεφθῆ θέλει γενῆ κατ' ἴσην ἀναλογίαν πρὸς ἅπαντας· τὸ δὲ μέτρον καὶ ποσὸν τῆς γῆς καὶ τῶν ἐλαιῶν, θέλει ἀποφασισθῆ παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος» (5).

Κατὰ τὴν ΚΘ' Συνεδρίασιν (25.4.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Πληρεξουσίων τῶν ὄπλων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος..... παριστάων τὴν κακὴν κατάστασιν τοῦ στρατοπέδου καὶ ζητούντων.

α'. Νὰ διαταχθῆ ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἐπικυρώσῃ θεωρήσασα τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ὀπλαρχηγῶν ὄλων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἕως τέλους Μαρτίου 1827.

β'. Νὰ δώσῃ πρῶχειρον πόρον 600. χιλιάδων γροσίων ὅθεν εἶναι δυνατόν, διὰ νὰ περιβάλλῃ τὴν γύμνωσιν τοῦ στρατιώτου.

γ'. Νὰ προσδιορίσῃ 600. χιλιάδας γροσίων ἀπὸ τὸ Γ' Δάνειον, φροντίζουσα πάντοτε ν' ἀποπληρώσῃ τοὺς δουλευθέντας καὶ δουλευθησομένους μισθοὺς τῶν» (6).

Κατὰ τὴν Συνεδρίασιν δὲ ΛΑ' τῆς ἐπομένης ἡμέρας (26.4.1827) :

«Μετὰ πολλὰς συζητήσεις, ἀποφασισθῆ νὰ διορισθῆ ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἐπε-

1) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 99 ἐπ., βλ. ἀνάλογον ψήφισμα τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, αὐτοῦ, τόμ. ΙΑ', σελ. 71.

2) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 7.

3) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 8 ἐπ.

4) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 45.

5) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 102 ἐπ.

6) Μάμουκα, ἔνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 80.

ξεργασθῆ καὶ ἐπικυρώσῃ τοὺς στρατιωτικοὺς λογαριασμοὺς ὄλων τῶν εἰς ἐνέργειαν κατὰ τὴν στερεάν Ἑλλάδα στρατευμάτων. . . πρὸς δὲ νὰ προμηθεύσῃ ἀπὸ πρῶτον πόρον 800. χιλιάδας Γροσίων πρὸς ἐξοικονόμησιν ὄλων τῶν ὄπλαρχηγῶν ἐν γένει ὅσοι ἠγωνίσθησαν εἰς τὴν στερεάν Ἑλλάδα ἀπὸ Ἀθηνῶν ἕως Μεσολογγίου, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Πελοποννησίων, τὰ ὅποια θέλει διανεμηθῶν δικαίως καὶ ἀναλόγως πρὸς ἅπαντας διὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου· ἐρχομένου δὲ τοῦ δανείου, νὰ προσδιορίσῃ ἐξ αὐτοῦ 600. χιλιάδας Γροσίων ὑπὲρ τῶν στρατευμάτων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος» (1).

Κατὰ τὴν αὐτὴν (ΛΑ') Συνεδρίασιν (26.4.1827) τῆς ἐν λόγῳ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν Ἐπιτροπῆς «ζητούσης τοὺς μισθοὺς τῆς εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς δωδεκαμήνου ὑπηρεσίας αὐτῆς ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν λογαριασμῶν.

Διευθύνθη πρὸς τὴν Ἀντικυβερνητικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ ἐξοφλήσῃ τοὺς μισθοὺς τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἀπὸ τὸν πρῶτον πόρον» (2).

Κατὰ τὴν ἐπομένην (ΛΒ' τῆς 27.4.1827) Συνεδρίασιν τῆς ἰδίας Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ στρατηγοῦ Α. Φωτομάρα αἰτοῦντος τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Ναυπλίου» ὡς καὶ «ἀναφορὰ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰδοποιούσης τὴν κατὰ τὰς Ἀθήνας προσπεσοῦσαν ἀτυχίαν, καὶ ζητούσης πόρον χρημάτων διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ στρατοπέδου» (3).

Κατὰ τὴν ΛΓ' Συνεδρίασιν (27.4.1827) :

«Ἐπροβλήθη νὰ δοθῶσι πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου παρὰ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς γροσ. 400 χιλιάδες ἀπὸ τοὺς πρῶτους πόρους· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν τὰ μὲν ἡμισυ νὰ τὴν δοθῶσιν ἀπὸ τὸ Γ' Δάνειον, τὰ δὲ ἡμισυ ἐκ διαλειμάτων» (4).

Κατὰ τὴν ΛΔ' Συνεδρίασιν (28.4.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη ἂν οἱ Ἀντιπρόσωποι παρελθούσης τῆς Δ' Περιόδου, ὅτε αἱ σύνοδοι τῆς Βουλῆς θὰ διαρκοῦν πέντε μόνον μῆνας κατ' ἔτος, πρέπη νὰ πληρώνωνται μισθὸν δι' ὀλόκληρον τὸν χρόνον, ἐνθὲν ἐργάζονται τοὺς ἐπιλοίπους ἐπτὰ μῆνας.

Συζητήσεως γενομένης, ἀπεφασίσθη νὰ πληρώνωνται ὄλων τὸν μισθὸν τοὺς διὰ τοὺς πέντε μῆνας, ὅτε καὶ ἐργάζονται· διὰ δὲ τοὺς ἐπιλοίπους ἐπτὰ μῆνας, νὰ πληρώνωνται μόνον τὸν ἡμισυ» (5).

Κατὰ τὴν ΛΗ' Συνεδρίασιν (2.5.1827) :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ Κολοκοτρῶνη, αἰτοῦντος νὰ θεωρηθῶσι, καὶ νὰ ἐπικυρωθῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τῶν εἰς ἐνέργειαν Πελοποννησιακῶν ὄπλων ἀπὸ 1 Μαΐου, ἕως τέλους Μαρτίου· νὰ δοθῶσι Γρόσια 400 χιλιάδες πρὸς ἐξοικονόμησιν αὐτῶν ἀπὸ πρῶτον πόρον, καὶ Γρόσια 600 χιλιάδες ἀπὸ τὴν πρώτην δόσιν τοῦ Γ. Δανείου».

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 95.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 92.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 100, 101.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 107.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 114 ἐπ., βλ. περὶ τοῦ ὕψους τοῦ μισθοῦ τῶν βουλευτῶν, Ν. Δραγούμην, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 14.

Τὸ θέμα τῶν γροσίων 400 χιλιάδων ἀπὸ πρῶτον πόρον ἐνεκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν (1).

Κατὰ τὴν Μ' Συνεδρίασιν (4.5.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν κυρίων ἀδελφῶν Νοταρᾶ, οἱ ὅποιοι ἔγραφον πρὸς τὴν «Σεβαστὴν Τρίτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν» ἐν κατακλειδί ἐπιστολῆς των, εἰς ἣν ἐξέθετον τὴν θυσίαν καὶ τὸν θάνατον κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν τοῦ υἱοῦ καὶ ἀνεψιοῦ των Στρατηγοῦ Ἰωαν. Νοταρᾶ τὰ ἐξῆς :

«Παρακαλοῦμεν δὲ αὐτὴν μετὰ θερμῶν δακρύων νὰ ἔχη, διὰ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ Ὅσπητίον μας ὑπὸ τὴν προστασίαν της, διότι κοντὰ ὁποῦ εἴμεθα ἀπαρηγόρητοι διὰ τὴν στέρησιν τοῦ Υἱοῦ μας, νὰ μὴν ἐνοχλώμεθα καὶ ἀπὸ τὸ στρατιωτικόν του, χρηματίσαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἰδίου, καὶ ζητοῦν τοὺς μισθοὺς του».

Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἀπεφάσισε «νὰ ἀναδεχθῆ τοὺς μισθοὺς των εἰς χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου» (2).

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Κυρίου Ἰωάννου Κ. Γιανοπούλου, Ἀστυνόμου τῆς Συνελεύσεως, ζητοῦντος νὰ θεωρηθῆ ὁ λογαριασμός του, καὶ νὰ γενῆ ἐξοικονόμησις» ὡς καὶ ἑτέρα «ἀναφορὰ τοῦ Κ. Ἀγγελῆ Λογοθέτου χρηματίσαντος ὑπὸ τὸν Φρούραρχον Στρατηγὸν Ν. Σταματελόπουλον μὲ εἴκοσι στρατιώτας, καὶ ζητοῦντος τὰ ἐξοδὰ του Γρόσια 1953».

Ἀμφότεραι αἱ ἀναφοραὶ αὗται διηρθύθησαν πρὸς τὴν Ἀντικυβερνητικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ νὰ θεωρήσῃ τοὺς λογαριασμοὺς των καὶ νὰ τοὺς ἐξοφλήσῃ ἀπὸ τὸν πρῶτον πόρον (3).

Κατὰ τὴν αὐτὴν (Μ' τῆς 4.5.1827) Συνεδρίασιν ἀνεγνώσθη Σχέδιον Ψηφίσματος, ὅπερ καὶ ἐνεκρίθη, δυνάμει τοῦ ὁποίου :

«**Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΙΤΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ**»

Θεωροῦσα, ὅτι εἶναι δίκαιον καὶ συμφέρον νὰ βραβευθῆ ὁ Στρατιώτης, μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἑλλάδος, διὰ γῆς Ἐθνικῆς δωρεάν διδομένης

Ψ η φ ί ζ ει

Α'. Ὅσοι καταταχθῶσιν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Σημαίαν ἀπὸ τῆς σήμερον, διὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὴν Πατρίδα φυλάσσοντες τοὺς στρατιωτικοὺς νόμους μετ' ἀκριβείας, ἀξιωματικοὶ τε καὶ ἀπλοὶ στρατιῶται, θέλει λάβουν ἀνταμοιβὴν γῆς ἔθνικης, ἕκαστος ἀναλόγως τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας του, δωρεάν δοθησομένης μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἑλλάδος (4).

Κατὰ τὴν ἰδίαν, τέλος, Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως, ἣ ὁποία συνεδρίασις ἦτο καὶ ἡ τελευταία αὐτῆς :

«Ἐπροβλήθη νὰ δοθῶσι πέντε χιλιάδες Γρόσια πρὸς τὸν Ν. Σπηλιάδην ὡς Γραμματέα

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 15 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 31 ἐπ., βλ. καὶ σελ. 47.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 44.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 55 καὶ 114 ἐπ.

τῆς Συνελεύσεως διὰ τοὺς κόπους του, καὶ ἐπίσημον ἔγγραφον· ἀλλ' οὗτος, εὐχαριστῶν τὴν Συνέλευσιν, τὰ χαρίζει εἰς τὸ "Ἔθνος» (1).

Εὐτυχῶς ποὺ ὁ ἀγὼν παρουσίασε καὶ τοιοῦτους ἀδάμαντας ἀνιδιοτελείας καὶ ἀφιλοκερδεΐας, ἀγωνιστὰς καὶ τιτλούχους, οἱ ὅποιοι κατενόουν ὅτι τὰ τιμητικὰ ἀξιώματα δὲν εἶναι πρὸς χρηματισμὸν καὶ πλουτισμὸν, ἀλλὰ πρὸς δόξαν τῆς Πατρίδος, τοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ ἀξιώματουχου.

Ἀντιθέτως εἰς τὴν ΙΔ' (29.7.1829) συνεδρίασιν τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Κυρίων Γ. Λιανοσταφίδα καὶ Γ. Πλέσσου... δι' ἧς ἐκθέτουσιν, ὅτι διορισθέντες μέλη τῆς Ἀναθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκπληρώσαντες τὰ ἐπιβληθέντα χρέη, ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν, δὲν ἐξώφλησαν τοὺς μισθοὺς τῶν· ἔνεκα τούτου αἰτοῦνται ν' ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις νὰ δοθῶσιν αὐτοῖς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως οἱ διορισθέντες μισθοὶ παρὰ τῆς Βουλῆς» (2).

Τὸ τελευταῖον κατὰ τοὺς χρόνους, οὓς ἐπισκοποῦμεν, ὑψιστον παράδειγμα ἀνιδιοτελείας καὶ ἀφιλοκερδεΐας ἔδωσεν ὁ Κυβερνήτης Ἰωάν. Καποδίστριας ὑπὸ τὰς ἐξῆς περιστάσεις :

Ἄ Ο Θ. Κολοκοτρώνης εἰς ἐπιστολὴν του ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1829 πρὸς τὴν Δ' Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν ἔγραφε, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰ ἐξῆς :

«Ὅλοι, μοὶ φαίνεται, ἐπίσης γνωρίζομεν τὰ μεγάλα ἐξοδα εἰς τὰ ὁποῖα ὑπόκειται ὁ Κυβερνήτης μας ὡς Ἀρχηγὸς τοῦ Ἔθνους, καὶ οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἀγνοεῖ ὅτι διὰ τὴν ἐνάρετον διαγωγὴν του, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὴν μεγάλην του φιλογένειαν, εἶναι πτωχὸς χρημάτων. Αἱ ἀγαθοεργίαι ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ αἱ συνεισφοραὶ καὶ μεγάλαι δαπάναι ὅπου ἀναλόγως τῶν μέσων του ἔκαμε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, μᾶς βεβαιόουσι τὴν τρανωτάτην ταύτην ἀλήθειαν. Ὅλοι ἐπίσης γνωρίζομεν πόσον εἶναι γενναῖος καὶ μεγαλόφρων, καὶ διὰ τοῦτο βέβαια ποτὲ δὲν θέλει καταδεχθῆ νὰ δώσῃ περὶ τούτου εἰς ἡμᾶς κἀμμίαν νύξιν. Γνωρίζομεν ὡσαύτως πόσον εἶναι αὐστηρὸς εἰς τὸ νὰ μὴ ἐξοδεύονται τὰ Ἐθνικὰ χρήματα, καὶ αὐτὰ τὰ ἐκ τῆς μεγαλοδωρίας τῶν Σεβαστῶν Συμμάχων Βασιλέων χορηγούμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα βοηθήματα, καὶ ὅσα ἄλλα ἐκ διαφόρων ἄλλων πηγῶν διὰ τῆς φρονήσεώς του καὶ τῶν μεγάλων του σχέσεων χορηγεῖ καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Πατρίδα μας, ἄνευ δικαιολογημένης ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς νόμους, καὶ ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἔθνους, αἰτίας.»

Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι τὴν μεγάλην αὐτὴν προσοχὴν καὶ αὐστηρότητα ἐπιθυμεῖ νὰ στερεώσῃ εἰς τὸ Ἔθνος μὲ τὸ ἴδιόν του παράδειγμα.

Διὰ τοῦτο προβάλλω εἰς τὴν Σεβαστὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὡς δίκαιον καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖον διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, καὶ δι' ὅσους ἀπερνῶ εἰς σιωπὴν, νὰ προσδιορισθῶσι διὰ ψηφίσματος ἐτησίως πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Κυβερνήτην μας Φοῖνικες χιλιάδες ἑκατὸν, διὰ νὰ τῷ χρησιμεύσῃ ἡ ποσότης αὐτὴ διὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἐξοδα, τὰ ὁποῖα ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Ἐπικρατείας ὑποχρεοῦται νὰ κάμῃ.

Ἡ ποσότης αὕτη δὲν ἀναλογεῖ βέβαια οὔτε εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὑποκειμένου, οὔτε εἰς τὰς ὁποίας ὑποχρεοῦται νὰ κάμῃ καθ' ἡμέραν δαπάνας, ἀλλὰ θεωρῶν ἀφ' ἐνὸς μέρους τὴν πτωχείαν τοῦ Ἔθνους, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν μετριότητα τοῦ ὑποκειμένου, δὲν ἐστοχάσθην πρέπον νὰ προβάλλω μεγαλητέραν ποσότητα» (3).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 81.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 91. Μισθοὺς ἐξήτει δι' ἀναφορᾶς τῆς πρὸς τὴν Δ' Ἐθνοσυνέλευσιν καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐθν. λογαριασμῶν Λογιστικῆ Ἐπιτροπῆ δι' ἀναφορᾶς τῆς ἀπὸ 18.7.1829. Βλ. κείμενον αὐτῆς εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 664 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 786 ἐπ..

Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ΙΣΤ' Συνεδριάσεως τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως (31 Ἰουλίου 1829) ἀναγράφεται ὅτι :

«Ἐνεκρίθη νὰ συμπληρωθῶσιν εἰς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδας τοῦ αὐτοῦ νομίσματος» (1).

Κατὰ τὴν ἐπομένην (ΙΖ' τῆς 1.8.1829) Συνεδρίασιν ἀνεγνώσθη, ἐνεκρίθη καὶ ἐπεκυρώθη ψήφισμα διὰ τοῦ ὁποίου :

«Διορίζονται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Α.Ε. τοῦ Κυβερνήτου Ι. Α. Καποδίστρια, ἀπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, δι' ἐνιαύσια ἔξοδα, εἰς ἔθνικὸν νόμισμα, Φοίνικες ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες» (2).

Κατόπιν τοῦ ψηφίσματος τούτου ὁ Κυβερνήτης ἀπέστειλε πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν ἀπὸ 4 Αὐγούστου 1829, εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραφε, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ ὅτι :

«Δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ ψηφίσματος ἡ Συνέλευσις ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὸ ὅλιγον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠδυνήθημεν νὰ πράξωμεν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς, διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες μόνον μὲ τὰς θυσίας των, καὶ ὄχι διὰ προσωπικῶν πλεονεκτημάτων, δύνανται νὰ φθάσουν εἰς τὸν βαθμὸν, τὸν ὁποῖον ὑπόσχονται πρὸς αὐτοὺς ἡ Ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ ἐλευθερία.

Ἐδνυχεῖς, διότι ἠδυνήθημεν νὰ προσφέρωμεν δι' αὐτὸ τὸ τόσον θεάρεστον ἔργον τὰ λείψανα τῆς μετρίας καταστάσεώς μας εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς Πατρίδος !

Μ' ὄλον ὅτι μακρὰν ἀπέχομεν τοῦ νὰ φρονῶμεν ὅτι τὸ ἔθνος δὲν θέλει δυνηθῆ ὀψέποτε νὰ μᾶς τὰ ἀποδώσῃ, θέλωμεν ὅμως ἕως τότε νὰ ἀποφύγωμεν ὅσον τὸ δυνατόν, τὸ νὰ καταβαρύνωμεν ἔτι μᾶλλον τὴν χρηματικὴν του στάσιν, ἀπαιτοῦντες τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὧσων προκατεβάλομεν.

Διὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον θέλωμεν ἀποφύγει καὶ ἤδη τὸ νὰ δεχθῶμεν τὴν προσδιορισμένην ποσότητα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπικρατείας, ἀπεχόμενοι, ἐν ὧσιν τὰ ἰδιαίτερα μας χρηματικὰ μέσα μᾶς ἐξαρκοῦσιν, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐγγίσωμεν, μέχρι καὶ ὀβολοῦ, τὰ δημόσια χρήματα πρὸς ἰδίαν ἡμῶν χρῆσιν.

Ὀψέποτε δὲ βιασθῶμεν εἰς τοῦτο, ἐξαντληθέντων διόλου τῶν ἰδιαιτέρων ἡμῶν πόρων, τότε θέλωμεν καταφύγει εἰς τὸ δημόσιον Ταμεῖον, πλὴν μόνον διὰ τὰ ἔξοδα, ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων μας.

Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο, καθὼς μετεχειρίσθημεν ἄχρι τοῦδε, ἀπαραλλάκτως θέλωμεν μεταχειρισθῆ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀκριβεστάτην οἰκονομίαν καθότι ἀποστρεφόμεθα τὸ νὰ προμηθεύωμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὰς ἀναπαύσεις περιστάσεις οἱ ἐν δημοσίοις ὑπουργήμασι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνουν μισθοὺς ἀναλόγους μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργημάτων των, καὶ μὲ τὰς ἐκδουλεύσεις των, ἀλλὰ ὅτι οἱ μισθοὶ οὗτοι πρέπει νὰ ἀναλογουῦν ἀκριβῶς μὲ τὰ χρηματικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς» (3).

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα τὰ συναισθάνεσθε, Κύριοι, καὶ Σεῖς οἱ ἴδιοι, καὶ τὸ ἀπεδείξατε ἐμπράκτως, ἐκτελοῦντες ἀμισθὶ τὰ καθήκοντα τῶν Πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους.

Ἐλπίζομεν, ὅτι ὅσοι ἐξ ὑμῶν μετέξωσι μετὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν προσωρινὴν διοίκησιν, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Πολιτῶν, ὅσοι προσκληθῶσιν ἐπὶ τούτῳ θέλουσι γνωρίσει μεθ' ἡμῶν, ὅτι εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις οἱ ἐν δημοσίοις ὑπουργήμασι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνουν μισθοὺς ἀναλόγους μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργημάτων των, καὶ μὲ τὰς ἐκδουλεύσεις των, ἀλλὰ ὅτι οἱ μισθοὶ οὗτοι πρέπει νὰ ἀναλογουῦν ἀκριβῶς μὲ τὰ χρηματικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς» (3).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 100.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 105.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 885. ἐπ.

Σχολιάζων τὸ περιστατικὸν τοῦτο ὁ Νικ. Δραγούμης ἔγραφεν ὅτι :

«Ὁ μὲν Κυβερνήτης ὑπηρετεῖ, ὡς γνωστὸν, ἀμισθί, καὶ τὴν ἀφιλοκέρδειαν ταύτην τόσῳ μᾶλλον ὀφείλει ν' ἀναγράψῃ μετ' ἐγγυωμοσύνης ἢ ἱστορία, ὅσον καὶ ἡ περιουσία αὐτοῦ ἦτο μετρία, καὶ εἰς τὴν Χρηματιστικὴν Τράπεζαν συνεισέφερεν» (1).

ε) Θέματα ἀποζημιώσεων, βοηθημάτων καὶ κοινωνικῆς προνοίας

Ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας εἶχε προκαλέσει τεραστίας ζημίας καὶ καταστροφάς. Διὰ τοῦτο ἐνεφανίζοντο συχνότατα ἐνώπιον τῶν Ἑθνικῶν Συνελεύσεων θέματα ἀποζημιώσεων τῶν ὑποστάντων ζημίας ἐκ τοῦ Ἀγῶνος, θέματα καταβολῆς βοηθημάτων εἰς τὰ θύματα τούτου, καὶ κοινωνικῆς προνοίας ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν συγγενῶν των. Ἦδη κατὰ τὴν δεκάτην Συνεδρίασιν τῆς «γ' Ἀπριλίου» 1823 τῆς Β' Ἑθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη καὶ περὶ ἀποζημιώσεων καὶ ἀμοιβῶν πρὸς τὰς τρεῖς Νήσους, Ὑδρας, Σπετζῶν καὶ Ψαρρῶν, διὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας πολέμου ἄχρι τοῦδε ἔξοδα καὶ ἐκδουλεύσεις των· καὶ ἐνεκρίθη ἐπίτηδες ψήφισμα.....» (2).

Ἀκολούθως ἀνεγνώσθησαν εἰς τὰς Ἑθνοσυνελεύσεις πολλαὶ αἰτήσεις ἀτόμων, ομάδων, πόλεων καὶ νήσων (3), εἰς τὰς ὁποίας διεξετραγοῦντο «οἱ... ἀγῶνες, θυσίαι, κακοπάθειαι καὶ καθημερινοὶ... κίνδυνοι ὑπὲρ Πατρίδος, ἢ... ὑστέρησις τῶν ἀδυνάτων οἰκογενειῶν... (των), ἢ χήρευσις αὐτῶν, ἢ πείνα, ἢ γυμνότης, ἢ καταφρόνησις εἰς ξένην γῆν» (4).

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αἰτήσεις ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ τῶν Κασσίων (5), ὑπὸ τοῦ Θ. Κολοκοτρῶνῃ διὰ τοὺς λογαριασμοὺς «τῆς Φρουραρχίας τοῦ μακαρίτου υἱοῦ του Πάνου Θ. Κολοτρῶνῃ», τοῦ Π. Μαυρομιχάλη διὰ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν Σπαρτιατῶν διὰ «ν' ἀποζημιωθῶσιν οἱ ἐξοδεύσαντες κατὰ τὸ δίκαιον» (6), ὑπὸ τῶν προσφύγων Θρακοβυθινῶν, ὑπὸ τῶν Τριπολιτωτῶν (7), ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῆς Καρυταίνης (8), ὑπὸ τῶν Χίων καὶ ἄλλων πολλῶν (9).

1) Ν. Δραγούμης, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 60, βλ. καὶ Π. Δερτιλῆ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 57, ὑποσ. 21.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. II, σελ. 76, βλ. κείμενον ἐπιστολῆς εἰς τόμ. III, σελ. 22 ἐπ. καὶ τὸ σχετικὸν ψήφισμα τῆς Ἑθνοσυνελεύσεως αὐτόθι, σελ. 74 ἐπ. Τὸ θέμα ἤχθη ἐκ νέου ἐνώπιον τῆς Γ' (βλ. Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ. τόμ. IV, σελ. 84, 119, τόμ. V, σελ. 82 ἐπ., τόμ. VIII, σελ. 20), ὡς καὶ τῆς Δ' Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, αὐτοῦ τόμ. ΙΑ', σελ. 61, 82 ἐπ. 697 ἐπ., 703 ἐπ., 712 ἐπ. Βλ. περὶ τῶν ἀξιώσεων τῶν τριῶν Ναυτικῶν Νήσων, Π. Δερτιλῆ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 129 ἐπ.

3) Βλ. Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. II, σελ. 83.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. V, σελ. 31 ἐπ.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. III, σελ. 83 ἐπ., τόμ. ΙΑ', σελ. 80 καὶ 743 ἐπ.

6) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IX, σελ. 16, τόμ. ΙΑ', σελ. 90, 750 ἐπ.

7) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 115, 835 ἐπ.

8) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 117.

9) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 90, 119 - 121, 747 ἐπ.

Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Στ' Συνεδριάσεως τῆς Γ' ἐν Ἑρμιόνη Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἀναγράφεται ὅτι :

«Ἐπροβλήθη ὅποια ἡ ἀποκατάστασις τῶν λαβόντων τὰ ὄπλα καὶ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος προφανῶς ζημιωθέντων καὶ δυστυχησάντων. Ἐσυζητήθη πολλακίς καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἀποζημιωθῶσιν οἱ τοιοῦτοι ἀπὸ τὰ Ἐθνικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας ὠφελήματα μετὰ τὴν ὁποιανδήποτε ἀποκατάστασιν τοῦ Ἔθνους» (1).

Δὲν ἦτο δὲ μόνον ὁ πόλεμος, ὁ ὁποῖος εἶχε προκαλέσει καταστροφάς. Εἰς τοῦτον προσετέθησαν καὶ ἕτεροι αἰτίαι, ὡς π.χ. αὐταὶ αὐταὶ αἱ Ἐθνοσυνελεύσεις, Οὕτω π.χ. κατὰ τὴν ΙΣΤ' Συνεδρίασιν (14.3.1827) τῆς Γ' ἐν Ἑρμιόνη Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθησαν ἀναφοραὶ τῶν Δημογερόντων καὶ τῶν Στρατιωτικῶν τῆς Ἑρμιόνης, ἐξαιτουμένων τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὰ ἐξοδα καὶ ζημίας ὅπου ὑπέφερον ἔνεκα τῆς Συνελεύσεως» (2).

Ἐνάλογον ἀναφορὰν ὑπέβαλον καὶ «οἱ ταλαίπωροι κάτοικοι τοῦ χωρίου Δαμαλῶν», γράφοντες «Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον τῆς Σεβαστῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως», σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ ὅτι :

«καταβεβαρημένοι καὶ πρότερον ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τοῦ Τακτικοῦ Ἰππικοῦ, ὑστερήθημεν ἤδη καὶ εἴ τι μᾶς ἔμεινε πρὸς οἰκονομίαν οἰκιακὴν, ἀπὸ τὴν συρροὴν τῶν διαφορῶν στρατιωτικῶν τῆς φρουρᾶς, καὶ τῆς Συνελεύσεως· μῆτε κῆποι μᾶς ἔμειναν, μῆτε χωράφια, μῆτε κρασιά, μῆτε περιβόλια» (3).

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι αἱ Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις ὁμοιάζον πρὸς σταυροφορίας τῶν ἵπποτῶν τῆς Δύσεως, οἱ ὁποῖοι, κατευθυνόμενοι, ὡς γνωστὸν, πρὸς «ἀπελευθέρωσιν» τῶν Ἁγίων τόπων, κατ' οὐδὲν διέφερον σμήνους ἀκρίδων ἐπιπίπτοντος ἐπὶ τῶν τόπων, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους διήρχοντο.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, μὴ ἔχουσα διαθέσιμον «πόρον», ἀπεφάσισε «νὰ τοὺς χαρισθῆ ἀτέλεια πενταετῆς τῶν δέκατων αὐτῶν» (4).

Φαίνεται ἐπίσης ὅτι καὶ τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα προεκάλουν ζημίας εἰς τὰς περιοχὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας διήρχοντο ἢ εἰς τὰς ὁποίας ἐστάθμευον (5). Οὕτω, κατὰ τὴν Μ' Συνεδρίασιν (4.5.1827) τῆς Γ' ἐν Τροιζίνῃ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη ν' ἀποζημιωθοῦν καὶ οἱ Σαλαμίνιοι διὰ τὰ ἐξοδα καὶ ζημίας, ὅσα ὑπέφεραν ἀπὸ τὰ εἰς Σαλαμίνα συρρεῦσαντα στρατεύματα ἐξ αἰτίας τοῦ κατὰ τὰς Ἀθήνας Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου» (6).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VI, σελ. 92.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VII, σελ. 50, ἐνθα παρατίθεται καὶ τὸ κείμενον τῆς ἀναφορᾶς ταύτης.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IX, σελ. 34 ἐπ., σελ. 80, τόμ. ΙΑ', σελ. 801 ἐπ.

4) Ὡς πληροφορεῖ ὁ Σ. Τρικούπης, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. I, σελ. 348, «ἡ Τουρκικὴ Ἀρχὴ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐλάμβανε γενικῶς καὶ παρὰ τῶν Τούρκων καὶ παρὰ τῶν Χριστιανῶν τὸ δέκατον τῶν προϊόντων τῆς γῆς των».

5) Ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 639, γράφει σχετικῶς, ὅτι τὰ ἄτακτα στρατεύματα «ἐξετραχλιζόντο εἰς τὰς φοβερωτέρας καταχρήσεις καὶ καταπιέσεις καὶ λεηλασίας πανταχοῦ ὅπου ἐστάθμευον ἢ ἀπλῶς διέμενον».

6) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IX, σελ. 36.

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν λήψιν μέτρων περιθάλψεως τῶν θυμάτων τοῦ Ἀγῶνος καὶ τῶν συγγενῶν τῶν ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τῶν πρώτων Ἐθνικῶν Συνελεύσεων αἱ ἑξῆς περιπτώσεις :

Κατὰ τὴν Δ' Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως «ἐπροβλήθη παρὰ τοῦ Κ. Ἰω. Βλάχου νὰ διορισθῆ μία ἐπιτροπὴ διὰ νὰ εὔρη σταθερὸν χρηματικὸν πόρον πρὸς περίθαλψιν τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων» (1).

Κατὰ τὴν ΚΓ' Συνεδρίασιν τῆς Γ' ἐν Τροιζῆνι Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (5.4.1827) (2) ἀνεγνώσθη καὶ ἐνεκρίθη σχέδιον ψηφίσματος ἀναλόγου πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Ι. Βλάχου περιεχομένου.

Κατὰ τὴν ΚΖ' (9.4.1827) Συνεδρίασιν τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Ποριώτιδων χηρῶν, ζητουσῶν περίθαλψιν, ἐπειδὴ ἔχασαν τοὺς ἄνδρας τῶν εἰς τὸν πόλεμον. Ἔμεινεν εἰς σκέψιν» (3).

Κατὰ τὴν Μ' Συνεδρίασιν (4.5.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη νὰ περιθάλψῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν οἰκογένειαν τοῦ αἰοδίου Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος Καραϊσκάκη».

Ἡ ἐνίσχυσις ὁμῶς τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐνδόξου Γεωργίου Καραϊσκάκη ἐπανεφέρθη κατὰ τὴν ΙΒ' Συνεδρίασιν (26 Ἰουλίου 1829) τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὅτε :

(«Ἐπροβλήθη ἐν τούτῳ, καὶ περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ αἰοδίου Καραϊσκάκη). Ἐνεκρίθη, ὅτι ἡ πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἀποκειμένη χάρις νὰ ἀποδοθῆ, ὅταν φθάσωσιν εἰς ἡλικίαν γάμου αἱ θυγατέρες αὐτοῦ, καὶ μεираκιωθῆ ὁ υἱὸς του· ἀρκοῦσι δὲ πρὸς τὸ παρὸν εἰς ζωοτροφίαν, ὅσα κατὰ μῆνα χορηγεῖ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μακαρίτου» (4).

Κατὰ τὴν αὐτὴν Συνεδρίασιν :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῆς Μαντοῦς Μαυρογένη προβαλλούσης τὰς θυσίας τῆς, καὶ αἰτοῦσης ἐπὶ τοῦ παρόντος οἴκον τινὰ Ἐθνικὸν εἰς τὸν Ναύπλιον διὰ νὰ κατοικήσῃ» (5).

Εἶναι τόσον πολλαὶ αἱ ἀναφοραὶ τῶν ἀναξιοπαθούντων, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώσθησαν εἰς τὴν Δ' κυρίως Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, ὥστε «ἐπιλήψει με ὁ χρόνος διηγούμενον» περὶ τοῦ στρατηγοῦ Σταϊκοπούλου, τοῦ Στρατηγοῦ Μακρυγιάννη καὶ ἄλλων, τῶν ὁποίων αἱ ἀναφοραὶ ἀνεγνώσθησαν κατὰ τὴν Κ' Συνεδρίασιν (5.8.1829) αὐτῆς (6). Θὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὴν μνείαν τῆς ἀναφορᾶς «τῆς χήρας Κυρίας Σάβαινας».

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IV, σελ. 66.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VII, σελ. 147, τόμ. IX, σελ. 99 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 61.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 73 ἐπ.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IX, σελ. 33. Περὶ τῆς Μ. Μαυρογένους ὁ Ν. Δραγοῦμης, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 27, γράφει, ὅτι «πωλήσασα τὰ ἐν Μυκόνῳ ὑπάρχοντα αὐτῆς ὤρμησεν εἰς τὸ πεδῖον τοῦ ἀγῶνος».

6) Βλ. περὶ τῶν συντάξεων καὶ ἄλλων παροχῶν πρὸς ἀγωνιστὰς τῆς Ἐπαναστάσεως, Δερτιλῆν, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 131 ἐπ.

Ἡ ἀναφορὰ τῆς Σπαρτιάτιδος ταύτης, ὡς γράφουν τὰ πρακτικά, «ὕπερ μνησε τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρείων γυναικῶν... Πολλοὶ τῶν Πληρεξουσίων, αὐτόπται μάρτυρες καὶ συναγωνισταί, ἐβεβαίωσαν τὸν ἀπαραδειγματίστον ἐνθουσιασμόν τῆς νέας Σπαρτιάτιδος, ἥτις, παρουσιασθεῖσα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐκίνησε τὸν θαυμασμόν καὶ τὸν ἔπαινον ὅλων τῶν Ἀντιπροσώπων.

Ἀπεφασίσθη διὰ ταῦτα νὰ συστηθῇ ἡ ἀναφορὰ τῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ αἴτησις τῆς καὶ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῶν τύπων» (1).

Πῶς νὰ μὴ δημοσιευθῇ μία αἴτησις αὐτόχρημα ἡρωϊκῆ, διαφέρουσα ἄλλων αἰτήσεων, αἱ ὁποῖαι περιεῖχον προσφωνήσεις ἢ κατακλειδὰς δουλοπρεπεῖς, ἀτόμων ἢ ὁμάδων ἀγνοούντων ὅτι ἀπευθύνονται πρὸς Ἄρχαζ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων κατεστημένας, πρὸς τὰς ὁποίας ὀφείλεται βεβαίως τὸ προσῆκον σέβας καὶ ὑπακοὴ οὐχὶ ὁμῶς καὶ δουλικὴ ὑποταγὴ. Ἴδου τί ἔγραφεν ἡ «Σάβαινα σπαρτιάτισα», ὡς ὑπέγραφεν αὕτη τὴν ἀναφορὰν τῆς :

«Πρὸς τὴν Σ. Δ' Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν
Κύριοι Πληρεξούσιοι.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ τῆς πολεμικῆς δόξης εἶναι βέβαια κατὰ φυσικὸν λόγον μόνον διὰ τοὺς ἀνδρας· ὅταν ὁμῶς εἶναι λόγος περὶ σωτηρίας Πατρίδος, ὅταν ὅλη σχεδὸν ἡ φύσις συντρέχει πρὸς ὑπερασπισίν τῆς αἱ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος ἔδειξαν πάντοτε ὅτι ἔχουν καρδίαν νὰ κινδυνεύουν συναγωνιζόμεναι ὡς οἱ ἄνδρες, ἠμποροῦν καὶ νὰ ὠφελήσουν μεγάλως εἰς τὰς πλέον δεινὰς περιστάσεις.

Ἡμεῖς γυναῖκα χῆρα, Κύριοι, ἔχω καὶ ἀνήλικα ὄρφανά· τούτῳ δὲν μ' ἐμπόδισεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἱεροῦ πολέμου μας νὰ πιάσω τὰ ὄπλα καὶ νὰ κινήσω με τοὺς πρωταγωνιστὰς διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους καὶ πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἀρχαρίων στρατιωτῶν Ἑλλήνων.

Ἐστάθηνκα πρότον εἰς τὰς ἐκστρατείας τοῦ αἰοιδήμου Κυριακούλη ἔπειτα καὶ ἄλλων ἀρχηγῶν, εἰς διάφορα μέρη, οἶον τὴν Εὐρυπον, τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, εἰς τὸ Βαλτέτζι, εἰς τὰ Τρίκορφα, εἰς τὸ Ἀλμυρὸν κτλ.

Πόσον δὲ ἐκοπίασα εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἱεροῦ ἀγώνος, καὶ ποῖαν ἀπόλαυσιν εἶχα ποτὲ μαρτυροῦν καὶ τὰ ἀποδεικτικά μου μετὰ ὅποια ἠθέλησαν νὰ με τιμήσουν ὁ ἴδιος Κυριακούλης καὶ ὁ στρατηγὸς Κ: Διονύσιος Μοῦρτζηνος, καὶ ἄλλοι διάφοροι, δίνανται καὶ προφορικῶς νὰ μαρτυρῶσιν ὅσοι τῶν ἐδῶ Πληρεξουσίων με εἶδαν εἰς τὰ στρατεύματα.

Ἐν τοσούτῳ παρισιάζομαι διὰ τοῦ παρόντος εἰς τὴν Σεβαστὴν ταύτην ὁμύγηριν διὰ νὰ Σὰς παρακαλέσω, Κύριοι, ἂν τὸ στοχάζεσθαι δίκαιον καὶ πρέπον νὰ λάβεται καὶ περὶ ἐμοῦ, ὀπρόνοιαν τινά, ἀναθέτοντες εἰς τὸν κοινὸν πατέρα μας τὸν Κυβερνήτην τὴν ἐκτέλεσιν τῆς αἰτήσεώς μου, τὴν ὁποῖαν ἐλπίζω θέλεται ἀποδεχθῆ εὐμενῶς.

Μένω μετὰ τὸ προσῆκον σέβας.

Ἄργος τῆ 3 Αὐγούστου 1829.

Σάββανα σπαρτιάτισα» (*).

Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης ὑπάρχει σημειώσεις τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως γνωμοδοτησάσης, οὕτω :

«Ἐπειδὴ εἶναι ἄξιον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ν' ἀνταμείβῃ τοιαύτας χωριστὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀφοσιώσεις, ν' ἀναγνωσθῇ ἡ ἀναφορὰ δλόκληρος ἐπὶ Συνελεύσεως, ἵν' ἀποφασίσῃ αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ τὰ ὀφειλόμενα ἐπαθλα».

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 119.

2) Παρατίθεται μετὰ τὰ ὀρθογραφικά λάθη, ὡς ἔχει δημοσιευθῇ αὕτη ὑπὸ Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 859 ἐπ.

Εἰς τὴν ΙΣΤ' Συνεδρίασιν (31.7.1829) τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως :

«Ἀνεγνώσθη κοινοποίησις τῆς Α. Ε. πρὸς τὴν Συνέλευσιν. . . . συνιστώσα εἰς τὴν σκέψιν της.»

α) Τὴν ἀνάγκην.

β) Τοῦ νὰ προικισθῆ τὸ Ὄρφανοτροφεῖον μὲ εἰσοδήματα ἀνάλογα μὲ τὸν σκοπὸν τῆς καθιδρύσεώς του» (1).

Ἐγένετο, φυσικά, δεκτὴ ἡ πρότασις αὕτη, δι' ἧς ἐπρόκειτο νὰ τεθοῦν αἱ βάραι τῆς ὀργανωμένης κοινωνικῆς προνοίας. Κατὰ τὴν ἐπομένην (ΙΖ' τῆς 1.8.1829) συνεδρίασιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως : «Ἀνεγνώσθη τὸ σχέδιον ψηφίσματος. . . περὶ βελτιώσεως τῶν ὑπαρχόντων, καὶ συστάσεως τῶν ἀπαιτουμένων Καταστημάτων πρὸς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Πατρίδος» ὅπερ ἐνεκρίθη κατὰ τὴν ἐπομένην Συνεδρίασιν (ΙΗ' τῆς 2.8.1829) (2).

Εἰς τὴν ἰδίαν (ΙΣΤ' τῆς 31.7.1829) Συνεδρίασιν ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τοῦ Πληρεξουσίου Κρήτης Μανουὴλ Βερνάρδου, εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραφεν οὕτως ὅτι :

«Ὅσον ἐνδοξος, πλουσία καὶ πολυάνδρος ἦτον ἡ τοῦ αἰοιδίμου Μιχαὴλ Κουρμούλη οἰκογένεια πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως, τόσον ταπεινὴ, πτωχὴ καὶ μελανοφοροῦσα κατήντησε τὴν σήμερον. Ἡ χήρα καὶ τὰ ὄρφανὰ του ἐγκαταλελειμμένα καὶ ἀπερίθαλπτα στεροῦνται καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου' Ἀνδρείως μαχόμενος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἐθνους ὁ τελευταῖος υἱὸς τοῦ ἥρωος τούτου Δημήτριος Κουρμούλης, ἔπεσεν ἐνδόξως ὁμοῦ μὲ τοὺς πρώτους ὄπλαρχηγούς τῆς Κρήτης ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν τοῦ στρατηγοῦ Δημητρίου Καλλέργη εἰς τὴν κατὰ τὸν λόφον τοῦ Φιλοπάππου ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς μάχην.

Ἡ χήρα καὶ τὰ ὄρφανὰ τῆς οἰκογενείας ταύτης παρακαλοῦν δι' ἐμοῦ τὴν Σεβ. Συνέλευσιν νὰ λάβῃ οἶκτον εὐσπλαγχνίας καὶ πρόνοιαν περὶ αὐτῶν, διότι μαρτύρομαι τὸν Θεὸν ὅτι πολλὰκις μὲ παρεκάλεσεν ἡ χήρα τοῦ περιβλέπτου ἐκείνου ἥρωος νὰ εὐω μέρος νὰ ἔμβῃ δούλη διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ θρέψῃ τὰ ὄρφανὰ της» (3).

4. Περιουσιακὰ θέματα

Αἱ τέσσαρες πρῶται Ἐθνικαὶ Συνελεύσεις ἡσυχολήθησαν ἐπανειλημμένως καὶ μὲ καθαρῶς περιουσιακὰ τοῦ κράτους θέματα.

Ἡδὴ ἡ Β' ἐν Ἀστρεὶ Ἐθνικῇ Συνέλευσις, ἴσως κατόπιν καταγγελιῶν πολιτῶν περὶ διαθέσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων κατὰ διαφόρους «καταχρηστικὸς τρόπος» (4) εἰς ψήφισμά της ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1823 διελάμβανε τὰ ἑξῆς :

«Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ»

«Θεωρήσασα, ὅτι ἂν καὶ νὰ δίδηται κατὰ τὸν § λβ' τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων ὡς δικαίωμα ἀναφαίρετον καὶ ἀναλλοίωτον, ἐπειδὴ ὁμως τὸ

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 100 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 106, 110 καὶ 188 ἐπ.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 102, 799 ἐπ.

4) Βλ. τοιαύτην καταγγελίαν εἰς Μάμουκαν, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. V, σελ. 73 ἐπ.

δικαίωμα τῆς ὑποθήκης κατὰ τὸν αὐτὸν § λε'. φαίνεται ἰκανὸν εἰς εὔρεσιν δανείων καὶ χρηματικῶν πορισμῶν, ὅταν μάλιστα προστεθῆ καὶ τινων ἄρθρων τῆς ἐκποιήσεως τὸ δικαίωμα,

Ἐ ψ η φ ἰ σ α τ ο τ ᾶ δε

§ Α'.—Ἡ Διοίκησις ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ κτήματα νὰ μὴν πωλῆσῃ ἐπ' οὐδεμιᾷ περιστάσει ἕτερα εἰμὴ τὰ ἀκόλουθα α' Ἐργαστήρια. β'—Σπήτια καὶ σπητοτόπους μὲ τὰς περιοχὰς τῶν γ'—ἐν γένει τοὺς μύλους εἴτε κτισμένους, εἴτε χαλασμένους. δ'—Μαγαζιά. ε'—Χάνια. στ'—Λουτροὺς. ζ'— Τζαμιά καὶ μεδρεσέδες. η'—φούρνους. θ'—Ἐλαιοτριβεῖα· ὅταν δ' ἐξ αὐτῶν ἔχη νὰ πωλῆσῃ, ἢ Διοίκησις νὰ πωλῆ διὰ δημοπρασίας» (1).

Κατὰ τὴν Ζ' Συνεδρίασιν τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως «ἐπροβλήθη ν' ἀκυρωθῆ ἢ ἐκποιήσῃ τῶν παρὰ τῆς Διοικήσεως πωληθέντων ἐθνικῶν κτημάτων, ὅσα τὸ ὑπ' ἀριθ. ΑΒ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἄστρει Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως δὲν διαλαμβάνει» (2).

Κατὰ τὴν ἰδίαν (Ζ') Συνεδρίασιν «ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ πολλῶν Πληρεξουσίων, διὰ τῆς ὁποίας προβάλλουσι νὰ ἐξετασθῆ ἢ νομιμότης τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐκποιηθέντων φθαρτῶν κτημάτων, καὶ ν' ἀκυρωθοῦν τὰ πωλητήρια τῶν μὴ ἐκποιηθέντων κατὰ τὸν νόμον» (3).

Καὶ κατὰ τὴν Θ' Συνεδρίασιν ἢ Γ' Ἐθνικῆς Συνέλευσις ἡσχολήθη μὲ περιουσιακὰ τοῦ Κράτους ζητήματα, καὶ δὴ :

«Ἀνεγνώσθη σχέδιον ψηφίσματος περὶ τοῦ νὰ παύσῃ ἢ ἐκποιήσῃ τῆς Ἐθνικῆς Γῆς, καὶ ἢ ἕως τῶρα ἐκποιήσῃ νὰ εἶναι ἄκυρος καὶ τὰ ἐκποιηθέντα νὰ μένωσιν ἐθνικὰ».

Κατὰ τὴν ἐπομένην (Γ') Συνεδρίασιν (16.4.1826) :

«Ἀνεγνώσθη σχέδιον ψηφίσματος περὶ τῆς ἐκποιηθείσης γῆς, τοῦ ὁποιοῦ ἢ ἔννοια εἶναι ἢ ἐξῆς· δηλαδὴ ὁ νόμος τῆς ἐκποιήσεως νὰ παύσῃ ἢ ἐκποιηθεῖσα γῆ νὰ μὴν πάλιν ἐθνικῆ, καὶ ἢ Διοίκησις νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς ἀγοραστὰς μὲ ὁμοειδὲς ἀντάλλαγμα τῆς δοθείσης τιμῆς» (4).

Κατὰ τὴν Θ' Συνεδρίασιν (15.4.1826) :

«Ἀνεφέρθη ὅτι τὸ Τελώνιον τῆς Σύρας ἐξετέθη εἰς δημοπρασίαν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ὅτι πωλεῖται εἰς μικρὰν τιμὴν, ἐνθὺν παρουσιάζονται πολλοὶ δίδοντες μεγαλητέραν. Ἀπεφασίσθη νὰ εἰδοποιηθῆ τὸ Ἐκτελεστικὸν νὰ παύσῃ αὐτὴν τὴν πώλησιν» (5).

Ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς γῆς προέβαλον πλεῖστοι ὅσοι ἀξιώσεις. Π.χ. κατὰ τὴν Γ' Συνεδρίασιν τῆς αὐτῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως (16.4.1826) :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν Παιδιτῶν, παρακαλούντων νὰ τοὺς χαρισθῶσι τὰ Ἐθνικὰ κτήματα τῆς Ἐπιδάουρου. Ἐκρίθη εὐλογον, τὸ μὲν Ἐθνικὸν οἶκημα τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν ὡς τό-

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. III, σελ. 15 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IV, σελ. 77.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IV, σελ. 78.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IV, σελ. 81, 83, βλ. κείμενον ψηφίσματος εἰς σελ. 146.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IV, σελ. 82.

πος τῆς Συνεδριάσεως, νά χρησιμεύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς διὰ κοινὸν Σχολεῖον· τὰ δὲ εἰσοδήματα τῶν Ἐθνικῶν κτημάτων τῆς Ἐπιδαύρου, νὰ τὰ διδῆ ἡ Διοικήσις εἰς μισθοὺς διδασκάλων» (1).

Κατὰ τὴν IB' Συνεδρίασιν (2.3.1827) τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως :

«Ἐπροβλήθη ν' ἀκυρωθῶσιν αἱ πωλήσεις τῶν Ἐθνικῶν Προσόδων, αἱ παρὰ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς γενόμεναι· καὶ γινομένης ἐξετάσεως, ὅσοι ἀποδειχθῶσιν ὅτ' ἠγόρασαν δικαίως καὶ ἐπλήρωσαν χρήματα, ν' ἀποζημιωθῶσι μὲ τὸ ὁμοειδὲς ἀντάλλαγμα παρὰ τοῦ Ἐθνους» (2).

Τὸ αὐτὸ θέμα ἐνεφανίσθη καὶ εἰς μεταγενεστέρας συνεδριάσεις τῆς αὐτῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Οὕτω : Κατὰ τὴν AB' Συνεδρίασιν (27.4.1827) :

«Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου Ἐπιτροπῆς, διαλαμβάνουσα ὅτι αἱ πρόσοδοι τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐπωλήθησαν διὰ γρῶσ. 684531 ἐξ αὐτῶν ἐλήφθησαν μετρητὰ χρήματα, γρῶσ. 231759· ἀπὸ δὲ τὰ λοιπὰ, τὰ μὲν γρῶσια 59371' ἐλογαριάσθησαν εἰς ἐξόφλησιν δανείων ὀφειλομένων παρὰ τοῦ Ταμείου, τὰ δὲ γρῶσ. 163082, ἐξωφλήθησαν εἰς διαταγὰς ἀντὶ μετρητῶν, καὶ τὰ γρῶσ. 230339 εἰς ἀπλᾶς διαταγὰς, εἰς τὰς ὁποίας ἐμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ μισθοὶ τῶν δύο Ἐπιτροπῶν· ὅτι Νῆσοί τινες δὲν ἐπωλήθησαν ἐπιδημοπρασίας, ἀλλ' ἐδόθησαν ἐκ διαταγῆς τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ εἰς τιμὴν ὀλιγωτέραν παρ' ὅσην ἤθελε πωληθῶν ἐπὶ δημοπρασίας· ὅτι αἱ πρόσοδοι τῆς Πελοποννήσου ἐπωλήθησαν διὰ γρῶσ. 823381, ἀλλὰ μόνον γρῶσ. 30 χιλιάδες ἐμβήκαν εἰς τὸ Ταμεῖον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐδόθησαν πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν φρουρῶν τοῦ Ναυπλίου, καὶ ἄλλων στρατιωτικῶν Σωμάτων καὶ εἰς πληρωμὴν διαταγῶν· καὶ ὅτι αἱ ἐκποιήσεις ἔθνικῶν κτημάτων συνιστάμεναι εἰς γρ. 138795 δὲν ἔγειναν διὰ τῶν μετρητῶν, ἀλλὰ μέρος ἐξ αὐτῶν ἐδόθησαν εἰς Στρατιωτικούς, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸν Φροντιστὴν τοῦ Ναυπλίου, καὶ εἰς τὸν ἐπιστάτην τῶν πολεμφοδίων, καὶ ἄλλους Πολιτικούς, πρὸς ἐξόφλησιν διαταγῶν, μολονότι ἡ ἐκποίησις αὐτῆ διεκνήρυχθη διὰ μετρητῶν.

Κατὰ συνέπειαν, ἐπροβλήθη ν' ἀκυρωθῶν αἱ πωλήσεις τῶν εἰρημένων ἔθνικῶν προσόδων, καὶ αἱ ἐκποιήσεις τῶν εἰς φθορὰν ὑποκειμένων ἔθνικῶν κτημάτων, ὡς καταχρηστικαὶ καὶ παράνομοι. Ὁ δὲ Στρατηγὸς Βέρης ὑπεστήριξε τὸ πρόβλημα διὰ τὸ ἴδιον παραδείγματος παραιτηθεὶς ἀπὸ τὴν ἀγορὰν τοῦ Θερμισίου, διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος» (3).

Ὁμοίως κατὰ τὴν AG' Συνεδρίασιν τῆς αὐτῆς ἡμέρας (27.4.1827) :

«β—Ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ πληρεξουσίων τινῶν (4) προβαλλόντων ν' ἀκυρωθῶσιν αἱ πωλήσεις τῶν Ἐθνικῶν Προσόδων ἐπειδὴ ἔγιναν παρανόμως πρὸς ζημίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἀπὸ τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, καὶ νὰ ἐκτεθῶσιν αἱ πρόσοδοι ἐκ νέου ἐπὶ δημοπρασίας παρὰ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς.

Ἔμεινεν εἰς σκέψιν.

γ—Ἐπροβλήθη νὰ διορισθῇ Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἐξετάσῃ καὶ ν' ἀκυρώσῃ τὰς ἐκποιήσεις τῶν εἰς φθορὰν ὑποκειμένων ἔθνικῶν κτημάτων ὅσοι ἔγειναν παρανόμως, καὶ ἐναντίον τῶν διατάξεων τῆς Διοικήσεως, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Α'. Περιόδου ἕως σήμερον. Ὅσοι δὲ ἠγόρασαν παρανόμως ν' ἀφαιρῶνται αὐτὰ, καὶ ν' ἀποδίδωσιν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰ ἐνοίκια, ἐὰν ἐσύναξαν εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα, ἀφαιρέσει τῶν νομίμων ἐξόδων τῶν» (5).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. IV, σελ. 85, βλ. αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀνορθόγραφον κείμενον τῆς ἀναφορᾶς τῶν Ἐπιδαυρίων εἰς αὐτοῦ τόμ. V, σελ. 84 ἐπ.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VI, σελ. 140.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 102 ἐπ.

4) Βλ. τὸ κείμενον τῆς λίαν ἐνδιαφερούσης ἀναφορᾶς ταύτης εἰς Μάμουκαν ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 104 ἐπ.

5) Μάμουκα, ἐνθ' ἀνωτ., τόμ. VIII, σελ. 104 ἐπ.

Κατὰ τὴν ΛΣΤ' Συνεδρίασιν (29.4.1827) κατὰ τὴν ἐκ νέου, ὡς φαίνεται, ἀνάγνωσιν τῆς προαναφερθείσης ἀναφορᾶς τῶν πληρεξουσίων :

«Ἐδόθη ἀφορμὴ συζητήσεως ἀφορώσης τὴν ἀκύρωσιν τῆς πωλήσεως τῶν ἐθνικῶν προσόδων, καὶ τῶν εἰς φθορὰν ὑποκειμένων ἐθνικῶν κτημάτων. Καὶ ἄλλοι μὲν τῶν Πληρεξουσίων ἐγνωμοδότουν ν' ἀκυρωθοῦν αἱ πωλήσεις ὅσαι ἐγίναν παρανόμως, διοριζομένης Ἐπιτροπῆς νὰ ἐξετάσῃ περὶ τούτου· ἄλλοι δὲ διετείνοντο ν' ἀκυρωθοῦν αἱ πωλήσεις αὐταὶ ἀνεξαιρέτως, ὡς ἀποδειχθεῖσαι παράνομοι ἀπὸ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, καὶ ὅσοι ἠγόρασαν νομίμως, πληρώσαντες χρήματα, νὰ λάβουν τὰ χρήματά των, καὶ τὸν τόκον αὐτῶν πρὸς εἴκοσιν εἰς τὰ ἑκατόν.

Συνέβη πολλὴ φιλονεικία, παρήλθεν ἡ ὥρα, καὶ δὲν ἀπεφασίσθη τίποτε» (!) !!!

Τὶ κρίμα! προσθέτομεν ἡμεῖς. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δείχνομεν τόσον ἡρωϊσμόν, τόσῃν αὐταπάρνησιν ἐναντι τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, θυσιάζοντες καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν ζωὴν μας. Ὅταν ὅμως τεθῆ θέμα θυσίας ἀκόμη καὶ αὐτῶν τῶν κακῶς ἢ ἐπιζημιῶς διὰ τὴν χώραν κτηθέντων, στερούμεθα καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἡρωϊσμοῦ πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἰδιοτελείας καὶ τοῦ ὑλικοῦ μικροσυμφέροντός μας (2).

Ἐὰν ὁ Ἕλλην ἐστρεφεῖτο αὐτῆς τῆς ἰδιοτελείας καὶ τινῶν ἐτέρων ἐλαττωμάτων, ὡς ἡ ὑπέρμετρος ὑψηλοφροσύνη, ἡ ἐγωπάθεια καὶ ἡ φιλαργυρία, ἡ αὐταρχικότης καὶ ἡ φυγοπονία, ἴσως ἦτο ὁ καλύτερος ἄνθρωπος τῆς γῆς μας (3).

Ἡ ἀπαράδεκτος ἐμφάνισις τῆς Γ' ἐκείνης Ἐθνοσυνελεύσεως δὲν ἐνοχλεῖ μόνον ἡμᾶς σήμερον. Ἠνόχησε καὶ τοὺς παρευρισκομένους εἰς τὴν Συνέλευσιν Ὀπλαρχηγούς, οἱ ὅποιοι προέτειναν :

«νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ ἀγορασταὶ τῶν Ἐθνικῶν Προσόδων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους διὰ νὰ πληρώσουν εἴκοσιν εἰς τὰ ἑκατόν ἐπάνω εἰς τὴν ὅποιαν τὰς ἠγόρασαν τιμὴν, καὶ νὰ μὴ καταργηθοῦν αἱ πωλήσεις αὐτῶν· νὰ καταργηθοῦν ὅμως αἱ πωλήσεις ὄλων τῶν Ἐθνικῶν Προσόδων τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ ἐκτεθοῦν τὸ δεύτερον ἐπὶ τακτικῆς δημοπρασίας αἱ πρόσοδοι· ἐξ ἐναντίας, διαμαρτύρονται οἱ Ὀπλαρχηγοὶ δι' ὅλα τὰ ἐκ τούτου ἐνδεχόμενα δεινὰ» (4).

Δυστυχῶς ἡ πρότασις αὕτη «ἔμεινεν εἰς σκέψιν». Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἀπέδειξε πόσον ἐκυριάρχει εἰς αὐτὴν ἡ ἔλλειψις φρονήματος ρυθμίσεως ζωτικῆς σημασίας διὰ τὴν χώραν οικονομικοῦ θέματος οὐχὶ βάσει ἰδιοτελῶν, ἀτομιστικῶν κριτηρίων, ἀλλὰ βάσει τοῦ πραγματικοῦ συμφέροντος

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. VIII, σελ. 137 ἐπ.

2) Ὁ Ν. Δραγοῦμης, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 2, λέγει ὅτι ἡ πολυχρόνιος δουλεία τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν «εἶχε διαστρέψει κατὰ πολὺ, ἀνασπάσασα ἀπὸ τῶν ψυχῶν τὴν ἀρχαιοπρεπῆ ἐκείνην ἀφιλοκέρδειαν, τὴν θυσιάζουσαν προθύμως τὴν φιλαυτίαν εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπερίσπαστον μέριμναν».

3) Ὁ μέγας ἱστορικὸς τοῦ ἔθνους Κ. Παπαρρηγόπουλος γράφει συναφῶς ὅτι «ἐὰν δὲν ἐπλανώμεθα ὑπὸ τῆς φιλαυτίας ἡμῶν καὶ τῆς πρὸς τὸν οἰδαίνοντα λόγον ροπῆς, ἐὰν ἐσπουδάζομεν ἀκριβέστερον τὴν πάτριον ἱστορίαν, δὲν ἠθέλομεν παρασυρθῆ εἰς τοσοῦτον ὀλέθρια ἀμαρτήματα καὶ ἀσύνητα ἐπιχειρήματα κατὰ τὰ τελευταῖα τεσσαράκοντα ἔτη», ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 552.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. IX, σελ. 47.

τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας. Πάντως κατὰ τὴν αὐτὴν Συνεδρίασιν (Μ' τῆς 4.5.1827) :

«Ἀνεγνώσθη σχέδιον ψηφίσματος περὶ τῆς ἐπὶ δευτέρας δημοπραξίας ἐκποιήσεως τῶν εἰς φ θ ο ρ ἄ ν ὑποκειμένων Ἐθνικῶν κτημάτων ὅσα ἀποδειχθοῦν παρανόμως πωλημένα», ὅπερ καὶ ἐνεκρίθη (1).

Εἰς ψήφισμα ἀπὸ 26 Ἰουλίου 1829 ἡ Δ' Ἐθνικὴ Συνέλευσις καθώριζεν ὅτι :

«Ἡ Κυβέρνησις μετὴν σύμπραξιν τῆς Γερουσίας, θέλει λάβει τὰ προσφυστάτα μέτρα, ὅστε νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν διατήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν ἑθνικῶν κτημάτων, καὶ ν' ἀδείησῃ βαθμηδὸν τὰς ἐκ τούτων προσόδους εἰς ὄφελος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου» (2).

Εἰς τὰ περιουσιακὰ θέματα, ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ, δύνανται νὰ ἐνταχθοῦν καὶ θέματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἑθνικὴν ἡμῶν κληρονομίαν, τὰ ἔργα δηλαδὴ τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων. Ἦδη ἡ Γ' ἐν Τροιζῆνι Ἐθνικὴ Συνέλευσις εἶχεν ἀποφασίσῃ ὅτι «ὁ Διοικητὴς χρεωστεῖ νὰ ἐπαγρυπνῇ, διὰ νὰ μὴ πωλῶνται, μηδὲ νὰ ἐξάγωνται αἱ Ἀρχαιοτῆτες ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος» (3).

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς διατάξεως ταύτης ἀπηύθυνεν ὁ Κυβερνήτης Ι. Καποδίστριας, ἔγγραφον ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1829 πρὸς τὴν Δ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, τὸ ὁποῖον ἐξέθετεν ὅτι :

«Τὸ 1ῆ ἄρθρον τῆς Διοικητικῆς Διατάξεως τῆς Ἑλλάδος ἐκεδομένης παρὰ τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, διαλαμβάνει αὐτολεξεῖ τὰ ἐξῆς· «ὁ Διοικητὴς χρεωστεῖ νὰ ἐπαγρυπνῇ, διὰ νὰ μὴ πωλῶνται, μηδὲ νὰ ἐξάγωνται αἱ Ἀρχαιοτῆτες ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος».

Ἡ ἐνεστῶσα Κυβέρνησις, μηδὲν ἀμελήσασα πρὸς ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ ἁρθροῦ τούτου, ἀπέβαλεν ὅλα τὰ περὶ ἐξαγωγῆς τῶν τοιοῦτων ζητήματα.

Τὸ ἀρχαιολογικὸν [Τμήμα] τῆς τῶν Γάλλων σοφῶν Ἐπιτροπῆς, ἀφ' οὗ ἀνέσκαψε διάφορα μέρη εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, καὶ ἀνεκάλυψε τὸν τόπον ὅπου κεῖνται λειψανα τινὰ ἀρχαίου Ναοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὑποθέτει ὅτι εἶναι τοῦ Διὸς, μᾶς ἐζήτησε πρὸ ὀλίγου, διὰ τοῦ Στρατηγοῦ Κυρίου Σνεϊδέρου, τὴν ἀδειαν νὰ μεταφέρῃ εἰς Γαλλίαν συντρίμματά τινα, ἐκεῖ ἀνακαλυφθέντα, τὰ ὁποῖα ἤμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὡς φωτίζοντα αὐτὴν εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς τῆς ἐρεῦνας.

Ἡ Συνέλευσις συμπεραίνει βέβαια τὰ αἴτια, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἐκπληρῶσῃ τὴν ἔφεσιν ταύτην τῶν Γάλλων σοφῶν. Ἀλλὰ τοιαῦτα ζητήματα εἶναι πιθανὸν νὰ μᾶς κάμουν καὶ ἄλλοι, καὶ νομίζομεν ὅτι, ὡς πρὸς τὰ λειψανα μόνον καὶ τὰ συντρίμματα τῶν Ἀρχαιοτήτων, ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἀδειαν νὰ συγχωρῇ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν τότε μόνον, ὅταν ζητῆται χάριν ἐπιστημονικοῦ τινος καταστήματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως.

Ταῦτα παραχωροῦσα ἡ Ἑλλάς, δύνανται νὰ λάβῃ ἀμοιβαίως ἀπὸ τὰς ἀνηκούσας Κυβερνήσεις πράγματα πολύτιμα, καὶ ἀφευκτῶς ἀναγκαῖα εἰς καταστήματα κοινῆς παιδείας, Βιβλία δηλ. [αδῆ], ἐργαλεῖα Ἀστρονομίας, γεωδαισίας, πρωτότυπα μηχανῶν, κτλ., κτλ.

Ἄν ἡ Συνέλευσις παραδεχθῇ τὴν γνώμην ταύτην τῆς Κυβερνήσεως, θέλει κρίνει εὐλογον βέβαια νὰ ψηφίσῃ·

α'—Νὰ ἐπικυρωθῶσι τὰ κατὰ τῆς ἐξαγωγῆς ἀρχαίων μνημείων ἐν Τροιζῆνι ψηφισθέντα·

β'—Νὰ δοθῇ ἡ ἀδεια εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ κάμῃ ἐξαιρέσιν τοῦ κανόνος τούτου, χάριν τῶν ἐπιστημονικῶν καταστημάτων τῶν ξένων Ἐθνῶν, πλὴν μόνον διὰ λειψανα καὶ συντρίμματα Ἀρχαιοτήτων» (4).

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 56, βλ. κείμενον ψηφίσματος, αὐτόθι, σελ. 119-

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 154, βλ. καὶ σελ. 66 ἐπ. καὶ 74.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΧ, σελ. 120 - 124.

4) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 791 ἐπ.

Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν ΙΣΤ' Συνεδρίασιν (31 Ἰουλίου 1829) τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ «διηρθύθη ἢ κοινοποιήσῃς πρὸς τὴν ἑπταμελῆ Ἐπιτροπὴν, ἣτις ἐπεφορτίσθη νὰ παρυσιάσῃ καὶ περὶ τούτου σχέδιον ψηφίσματος» (1).

Κατὰ τὴν ἐπομένην (ΙΖ' τῆς 1.8.1829) Συνεδρίασιν «προετάθη τὸ περὶ ἑξαγωγῆς Ἀρχαιοτήτων σχέδιον ψηφίσματος», ὅπερ συνεζητήθη κατ' αὐτὴν καὶ ἐνεκρίθη κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίασιν (ΙΗ') τῆς 2.8.1829 (2).

Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο :

«Δίδεται ἡ ἄδεια εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συγχωρῇ τὴν ἑξαγωγὴν μόνων τῶν συντριμμάτων τῶν Ἀρχαιοτήτων, καὶ ὅταν μόνον ζητῶνται ὡς συντελοῦντα εἰς τὰς Ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας ἐπιστημονικοῦ τινος Καταστήματος ὁποιασδήποτε Κυβερνήσεως» (3).

* * *

Ἐκ τῆς γενομένης ἐκθέσεως ἐδόθη μία εἰκὼν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, ἔναντι τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ ἀντεπεξέλθῃ τὸ ἀγωνιζόμενον Ἔθνος μας. Ἀνεφέραμεν βεβαίως ταῦτα. Ἀνεμίσθημεν, ὅμως, ἐξ ἀφορμῆς τούτου, ἐνδόξων ὀνομάτων, εὐκλεῶν τοπωνυμῶν καὶ ἐξαιρέτων πράξεων. Δὲν ἔλειψαν βεβαίως καὶ αἱ μελαναὶ κηλίδες, αἱ ὁποῖαι ἀμαυρῶνουν τὴν δόξαν τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ 1821 καὶ τῶν ἐπακολουθησάντων κατορθωμάτων τῶν προμάχων τῆς ἐθνικῆς μας Ἀνεξαρτησίας. Τοῦτο εἶναι, δυστυχῶς, τὸ δράμα τῆς φυλῆς μας. Τὰ κατορθώματα, σχεδὸν ἡμίθειον, εἰς τὰ πολεμικὰ πεδία συνοδεύονται συχνότατα ἀπὸ ἀπαραδέκτους συμφεροντολογικὰς μικρότητας, εἴτε συγχρόνους τῶν ἡρώισμῶν, εἴτε τῆς ἐπακολουθοῦσης εἰρηνικῆς περιόδου.

Τὰ ἐλαττώματα ὅμως ταῦτα δὲν συμπνίγουν, εὐτυχῶς, τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἔθνους, ἔστω καὶ μόνον λόγοις ἐκφραζομένης, πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας του, ἰδίᾳ τοὺς ἀλλοδαπούς, διότι ἔναντι τῶν συμπατριωτῶν του ὁ Ἕλλην εἶναι, δυστυχῶς, τοῦλάχιστον ἀγνώμων, ἀφοῦ καὶ παρεμέρησε καὶ ἐξωστράκισε καὶ ἐφόνευσεν ἀκόμη τούτους.

Δεῖγμα πάντως τῆς εὐγνωμοσύνης του ταύτης εἶναι τὸ ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1829 Ἡ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἀργεὶ Δ' Ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ νὰ κλείσω τὴν ὀμιλίαν μου, εὐχαριστῶν ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπομονὴν σας νὰ μὲ ἀκούσητε μετ' ἐνδιαφέροντος ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ὥραν, διακηρυξάσης τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ταύτης, μεταξύ ἄλλων καὶ ὅτι :

«NOMIZEI ἑαυτὴν εὐτυχή, γενομένη τὸ ὄργανον, δι' οὗ τὸ Ἔθνος ἐκπληροῖ τὸ πλεόν ἐφ' ἑαυτὸν χρεῶν του, τὸ νὰ ἀναπέμψῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις ἔδειξε τοσαῦτα θαύματα διὰ τὴν σωτηρίαν του, καὶ νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τοὺς Συμμάχους Βασιλεῖς, οἵτινες τῷ ἔδωκεν ὅσον μεγάλας εὐεργεσίας πρὸς τοὺς Ναυάρχους αὐτῶν, πρὸς τὴν Γαλλικὴν στρατιάν καὶ τὸν περιδοξὸν Ἀρχηγόν της πρὸς τοὺς τόσους ἀξιότιμους Φιλέλληνας τῶν δύο ἡμισφα-

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 101.

2) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 105 ἐπ. Τὸ ψήφισμα τοῦτο κατατάσσει ὁ Σπ. Μαρκεζίνης, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 68, εἰς τὸ ἀξιοσημειώμενον ἔργον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

3) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 185.

ρίων, οἵτινες ἔδωσαν ὑπὲρ αὐτοῦ τοσαῦτα δείγματα γενναιοτάτης μεγαλοδορίας καὶ τελειότη-
της ἀφοσιώσεως...

Κατὰ συνέπειαν, ἡ Δ' Ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψ η φ ί ζ ε ι.

Α'. Ὅταν ἡ τοπικὴ περιφέρεια τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Καθέδρα τῆς Κυβερνήσεως τῆς κατα-
σταθῶσιν ὀριστικῶς, καὶ οἱ οἰκονομικοὶ πόροι τοῦ Κράτους ἐπιτρέψωσι, θέλει ἀνεγερθῆ κατὰ
διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Καθέδραν αὐτῆς Ναός, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτήρος τιμώμενος....

Ε'. Τὰ ὀνόματα τῶν Φιλελλήνων, ὅσοι ἀπέθανον εἰς τὴν Ἑλλάδα, μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἀνε-
ξαρτησίας τῆς, θέλουν χαραχθῆ ἐπὶ τινος Μνημείου, ἐγερθησομένου εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σωτήρος,

Σ'. Τὰ ὀνόματα τῶν Φιλελλήνων, ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος,
θέλουν καταχωρηθῆ εἰς Δίπτυχα, τὰ ὁποῖα θέλουν κατατεθῆ ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος Μνημείου» (1).

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι τὸ ψήφισμα τοῦτο θὰ καταστῆ, ἐπὶ τέλους, συντόμως πρα-
γματικότης, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶναι μόνον «οἱ νόες καὶ αἱ καρδίαι τῶν Ἑλ-
λήνων» «μνημεῖα ἔμψυχα θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης» (2) ἀλλὰ ταῦτα νὰ συνο-
δεῦνται καὶ ἀπὸ τὰ ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀποφασιζόμενα ὑλικά μνημεῖα ἐκφράσεως δο-
ξολογίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐξυμνήσεως τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων τῶν τέκνων
τῆς Ἑλληνικῆς μας Πατρίδος.

1) Μάμουκα, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙΑ', σελ. 176 ἐπ.

2) Σ. Τρικούτης, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. ΙV, σελ. 352.